

SOCIÁLNA POISŤOVŇA

Materiál predkladaný na 2/24 zasadnutie
Dozornej rady Sociálnej poisťovne
konané dňa 25. apríla 2024

15

SPRÁVA O VÝSLEDKoch KONTROLNEJ ČINNOSTI SOCIÁLNEJ POISŤOVNE V ROKU 2023 A PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU BOJA PROTI ZNEUŽÍVANIU SOCIÁLNEHO SYSTÉMU A PODVODOM V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI

Dôvod predloženia:

realizácia vecného a časového plánu
konania zasadnutí Dozornej rady Sociálnej
poisťovne v roku 2024

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia Dozornej rady Sociálnej poisťovne
2. Predkladaciu správu
3. Správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2023 a plnenie akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni

Materiál predkladá:

Ing. Michal Tariška
generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne

Návrh uznesenia
Dozornej rady Sociálnej poisťovne

Dozorná rada Sociálnej poisťovne

berie na vedomie

správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2023 a plnenie akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni.

Predkladacia správa

Správa o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2023 je členená podľa druhu kontrolnej činnosti.

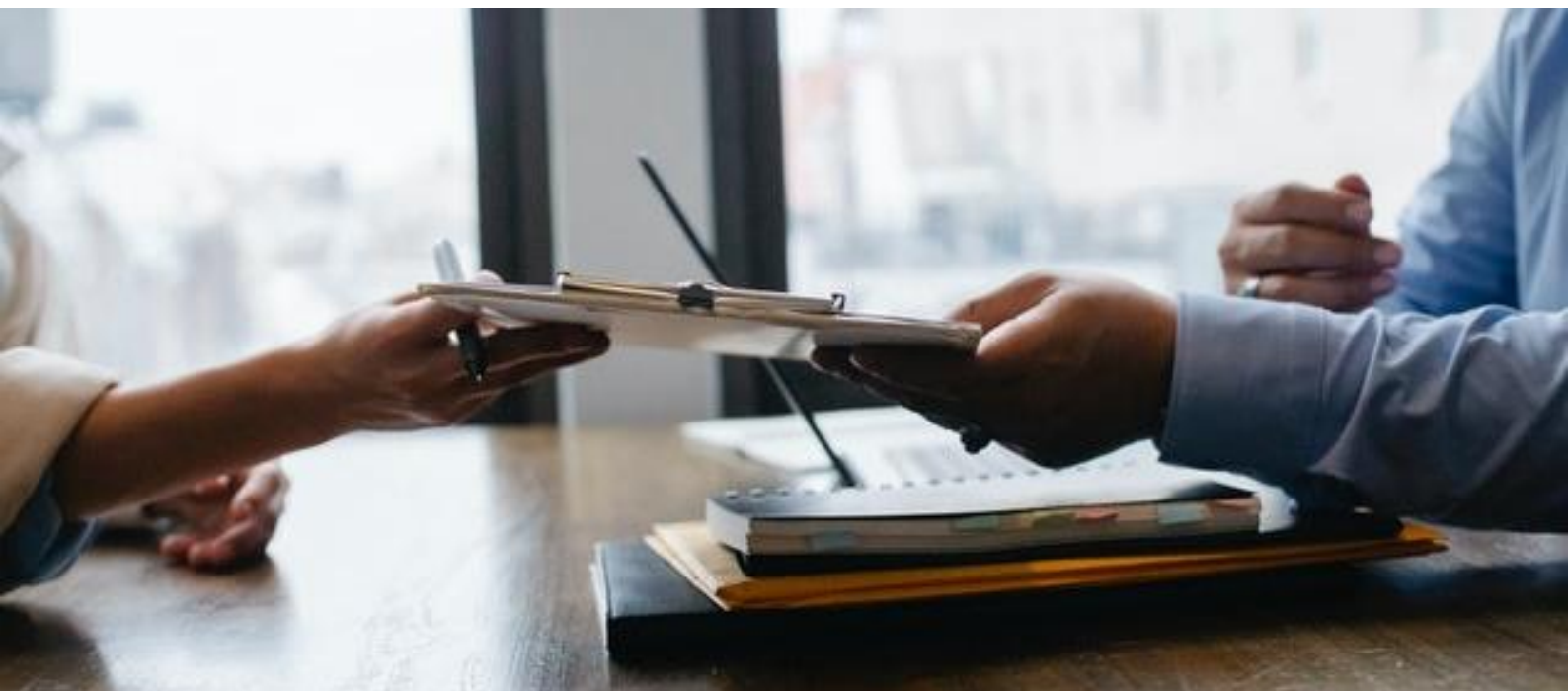
V časti A. „Vnútorná kontrola vykonaná poverenými zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie“ sú zhrnuté výsledky:

- vnútorných kontrol vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia,
- vnútorných kontrol vykonaných zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia.

V časti B. „Finančná kontrola na mieste vykonaná zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a organizačných útvarov pobočiek Sociálnej poisťovne“ sú zhrnuté výsledky kontrolnej činnosti v oblasti finančných operácií pobočiek.

Časť C. „Vonkajšia kontrola vykonaná zamestnancami útvarov poisťného pobočiek“ obsahuje výsledky kontrolnej činnosti u subjektov, ktorých povinnosti v sociálnom poistení stanovuje zákon. Vonkajšie kontroly boli vykonané u zamestnávateľov a boli zamerané na správnosť odvodu poisťného, plnenie oznamovacích povinností, správnosť a úplnosť registrácie zamestnancov v registri poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, správnosť a úplnosť registrácie zamestnávateľov v registri zamestnávateľov.

Poslednú časť D. tvorí „Vyhodnotenie plnenia akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni“, ktorý bol vydaný príkazom generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 15/2021 zo dňa 10. júna 2021, ktorý je každoročne aktualizovaný. Materiál obsahuje jednotlivé rizikové oblasti a uvádza aktivity Sociálnej poisťovne, ktorých účelom je zabrániť zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni.

SPRÁVA O VÝSLEDKOH KONTROLNEJ ČINNOSTI
SOCIÁLNEJ POISŤOVNE V ROKU 2023
A PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU BOJA PROTI ZNEUŽÍVANIU
SOCIÁLNEHO SYSTÉMU A PODVODOM V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI

Bratislava, apríl 2024

ÚVOD	3
A. VNÚTORNÁ KONTROLA VYKONANÁ POVERENÝMI ZAMESTNANCAMI ÚSTREDIA	3
A. 1. Kontroly vykonané zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia	3
A.1.1. Plánované kontroly v oblasti dôchodkových dávok	5
A.1.2. Plánované vnútorné kontroly s iným zameraním	6
A.1.3. Kontroly vykonané mimo plánu kontrolnej činnosti	10
A.2. Kontroly vykonané zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia	11
B. FINANČNÁ KONTROLA NA MIESTE VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ A ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV POBOČIEK	12
C. VONKAJŠIA KONTROLA VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ÚTVAROV POISTNÉHO POBOČIEK	14
D. VYHODNOTENIE PLNENIA AKČNÉHO PLÁNU	18
D.1. Dôchodkové poistenie	18
D.2. Nemocenské poistenie	19
D.3. Úrazové poistenie	20
D.4. Poistenie v nezamestnanosti	20
D.5. Garančné poistenie	21
D.6. Lekárska posudková činnosť (LPČ)	22
D.7. Výber poistného a vymáhanie pohľadávok	26
D.8. Verejné obstarávanie	28
D.9. Informačné systémy	29
D.10. Prevádzková činnosť	31
ZÁVER	32

ÚVOD

Predmetom predloženej Správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2023 sú výsledky:

- vnútorných kontrol vykonaných poverenými zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „ústredie“),
- finančných kontrol na mieste vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a organizačných útvarov pobočiek Sociálnej poisťovne (ďalej len „pobočka“),
- vonkajších kontrol vykonaných zamestnancami útvarov poisťného pobočiek,
- plnenia akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni (ďalej len „akčný plán“).

Kontrolná činnosť v Sociálnej poisťovni v roku 2023 bola vykonávaná podľa Kontrolného poriadku Sociálnej poisťovne na základe plánu kontrolnej činnosti vykonávanej zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie, plánu finančných kontrol na mieste vykonávaných zamestnancami Sociálnej poisťovne a plánov vonkajších kontrol pobočiek v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

A. VNÚTORNÁ KONTROLA VYKONANÁ POVERENÝMI ZAMESTNANCAMI ÚSTREDIA

Vnútrotná kontrola vykonaná poverenými zamestnancami ústredia bola realizovaná:

- zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia,
- zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia.

A. 1. KONTROLY VYKONANÉ ZAMESTNANCAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ ÚSTREDIA

Od 1. apríla 2023 došlo k zmene organizačného začlenia odboru kontroly a sťažností z priamej riadiacej pôsobnosti generálneho riaditeľa pod kanceláriu generálneho riaditeľa.

V rámci vnútornej kontroly vykonali zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia v roku 2023 spolu **101 kontrol**, z toho 10 v ústredí a 91 v pobočkách. Z tohto počtu bolo **9 plánovaných kontrol v oblasti dôchodkového poistenia, 89 plánovaných vnútorných kontrol s iným zameraním, 3 mimoriadne vnútorné kontroly**. Zistenia plynúce z týchto vykonaných kontrol uvádzame nižšie.

Kontroly boli realizované podľa plánu hlavne vo vyhodnotených rizikových oblastiach, v oblastiach, ktoré neboli dlhšiu dobu predmetom kontroly a v oblasti novozavedenej dávky nemocenského poistenia.

Prehľad vybraných ukazovateľov a % skontrolovanej agendy (skontrolovaná vzorka) v rámci plánovaných kontrol vykonaných odborom kontroly a sťažností v iných organizačných útvaroch uvádzame v tabuľke 1.

Tabuľka 1

Kontrolovaná oblasť	Počet kontrol	Kontrolované obdobie	Skontrolovaná vzorka	Skontrolované % z agendy
Správnosť údajov uvedených v evidenčných listoch dôchodkového poistenia (ďalej len „ELDP“)	3	2022	514 ELDP	8,5 %
Zamietnutie žiadosti o invalidný dôchodok so zahraničným prvkom (SPú)	1	2022	27 dávkových spisov	11,2 %
Určenie sumy invalidného dôchodku po zmene percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (SPú)	1	2022	164 dávkových spisov	50,2 %
Priznanie vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku (SPú)	1	2022	238 dávkových spisov	8,7 %
Kontroly prijatých opatrení v sekcii dôchodkového poistenia	3	2022	kontrola plnenia opatrení	
Predpisovanie poistného a penále	13	2021- 2022	2 551 rozhodnutí	28,2 %
Posúdenie žiadostí o vystavenie prenosného dokumentu A1 a dodržiavanie lehôt	20	II. polrok 2022	1 417 žiadostí	7 %
Kontrola správnosti a úplnosti postupovaných žiadostí o určenie uplatniteľnej legislatívy a dodržiavanie lehôt	3	01/2023 - 06/2023	180 žiadostí	14,8 %
Vymáhanie a uplatňovanie pohľadávok na poistnom a penále v spravnom výkone	13	2020 - 2021	6 451 rozhodnutí	18 %
Dodržiavanie lehôt v konaní o dávke v nezamestnanosti s dôrazom na prerušené konania	19	2022	1 105 žiadostí	1,3 %
Kontrola vzniku nároku iného poistenca na materské a doby poskytovania materského inému poistencovi (otcovské)	11	01/2023 - 06/2023	554 rozhodnutí 670 dávok	28,1 %

Kontrola plnenia prijatých opatrení v oblasti spracovania mesačných výkazov/výkazov poisťného a príspevkov a dodržiavania postupov pobočky v súvislosti s plnením povinností zamestnávateľa	4	2022	kontrola plnenia opatrení
Kontrola plnenia prijatých opatrení v oblasti rozhodovania útvarov vymáhania pohľadávok vo veciach povolenia splátok dlžných súm	2	2022	kontrola plnenia opatrení
Postup pobočky pri vyhodnocovaní podaní a pri prešetrovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z.	4	2022	kontroly so zameraním na postup pobočky podľa zákona č. 9/2010 Z. z.
Mimoriadne vnútorné kontroly	3	2018-202	Individuálne kontroly v rôznych oblastiach
Celkom	101		

A.1.1. PLÁNOVANÉ KONTROLY V OBLASTI DÔCHODKOVÝCH DÁVOK

Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonali v roku 2023 v oblasti dôchodkového poistenia celkom 9 kontrol, z toho **3 kontroly boli vykonané v pobočkách a 6 kontrol v sekcii dôchodkového poistenia**. Z toho 6 kontrol bolo zameraných na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne a 3 kontroly boli realizované za účelom overenia plnenia prijatých opatrení.

Kontroly boli zamerané na:

- správnosť údajov uvedených v ELDP,
- zamietnutie žiadosti o invalidný dôchodok so zahraničným prvkom,
- určenie sumy invalidného dôchodku po zmene percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť,
- priznanie vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku,
- kontroly prijatých opatrení v sekcii dôchodkového poistenia.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nesprávne vyriešený nesúlad údajov uvedených v ELDP s údajmi evidovanými v IS JVP, a to nesúlad v dátume vzniku a zániku poistenia, období dôchodkového poistenia, vymeriavacích základoch; nevybavovanie súladu údajov vo všetkých ELDP priebežne v zmysle interného predpisu; nezapočítanie, resp. započítanie obdobia dôchodkového poistenia v nesprávnom rozsahu; nezapočítanie, resp. nesprávne započítanie preukázaného vymeriavacieho základu alebo hrubého zárobku; nezhodnotenie, resp. zhodnotenie náhradnej doby v nesprávnom rozsahu; nezisťovanie skutočností rozhodujúcich pre nárok na dôchodok a jeho výplatu a určenie sumy dôchodku; nesprávne údaje vo výroku a odôvodnení rozhodnutia o nároku na dôchodok; rozhodnutie o nároku na dôchodok nebolo oznámené oprávnenej osobe.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **9 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktoré spočívali v oboznámení zamestnancov s kontrolnými zisteniami a v odstránení zistených nedostatkov.

Zároveň boli v sekcii dôchodkového poistenia vykonané **3 kontroly zamerané na kontrolu splnenia opatrení** prijatých na odstránenie nedostatkov zistených pri predchádzajúcich kontrolách, išlo o prijatie opatrení v rámci:

- kontroly zamietnutia žiadosti o predčasný starobný dôchodok,
- kontroly priznania invalidného dôchodku,
- kontroly zamietnutia žiadosti o predčasný starobný dôchodok so zahraničným prvkom,
- kontroly priznania invalidného dôchodku so zahraničným prvkom,
- kontroly rozhodnutí o uložení povinnosti príjemcovi dôchodku vrátiť neprávom vyplatený dôchodok alebo jeho časť.

V rámci **kontrol plnenia opatrení** bolo zistené, že uložené opatrenia boli splnené, alebo splnené čiastočne. Zároveň boli za účelom zlepšenia stavu agendy sekciou dôchodkového poistenia realizované aj ďalšie centrálné opatrenia, a to:

1. Zavedenie reportov o stave rozhodovania so sledovaním a predpovedaním možného vývoja a prijímaním okamžitých opatrení s cieľom eliminovať prípadné negatíva.
2. Rozšírenie elektronickej komunikácie prostredníctvom Elektronickej výmeny informácií sociálneho zabezpečenia (ďalej len „EESSI“) aj na pobočky, čo prinieslo zníženie manuálnej práce aj na ústredí.
3. Vytvorenie pracovnej skupiny „NASP tím“ v odbore zahraničnej agendy na účely promptného uplatnenia nároku na dôchodok podľa právnych predpisov iného členského štátu a elektronickej výmeny informácií s nositeľmi poistenia (SED P8000).
4. Dočasná zmena pracovných postupov v súvislosti s rozhodovaním o žiadostiach s cudzím prvkom – presun právomoci na rozhodovanie v určených konaniach na zamestnancov odboru dôchodkových dávok.
5. Zmeny a zefektívnenie pracovných postupov - určenie druhov konaní, v ktorých nie je (dočasne) potrebná aprobácia alebo rozhoduje len referent alebo len aprobant.
6. Pravidelné preškoľovanie odborných zamestnancov.
7. Organizačná zmena - vytvorenie samostatného oddelenia zahraničnej agendy IV na likvidáciu výplat.

A.1.2. PLÁNOVANÉ VNÚTORNÉ KONTROLY S INÝM ZAMERANÍM

V roku 2023 bolo na základe plánu kontrolnej činnosti vykonaných **89 vnútorných kontrol**, ktoré boli zamerané na 9 rôznych oblastí, hlavne na oblasť výberu poistného, vymáhania pohľadávok a dávkové agendy.

Nižšie uvádzame výsledky kontrol v jednotlivých oblastiach a prijaté opatrenia.

Predpisovanie poistného a penále zamestnávateľovi, samostatne zárobkovo činnnej osobe a dobrovoľne poistenej osobe

V pobočkách bolo vykonaných **13 kontrol** s cieľom zistiť, či pobočky predpisujú poistné a penále jednotlivým subjektom v stanovených lehotách, určiť rozsah nepredpísaného poistného a penále u vybraných subjektov so zohľadnením udelenia výnimiek subjektom, ktoré spĺňali kritériá na odloženie splatnosti poistného za zákonom určené mesiace (implementácia „koronaopatrení“).

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na predpísanie dlžného poistného, nedodržanie lehoty na predpísanie penále, nepredpísanie dlžného poistného.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **46 opatrení**: oboznámenie zamestnancov s nedostatkami a ich preškolenie, upozornenie na povinnosť dodržiavania interných predpisov a dôsledná kontrola zostáv pred koncom termínu určeného pri predpisovaní dlžného poistného. Odstránenie nedostatku - predpísanie dlžného poistného a penále, ktoré boli vnútornou kontrolou zistené ako nepredpísané a nastavenie postupu vybavovania agendy, nastavenie kontrolného mechanizmu predpisovania poistného a penále s dôrazom na zdôvodnenie nepredpísania a následné preverenie zo strany vedúceho zamestnanca.

Posúdenie žiadostí o vystavenie prenosného dokumentu A1 a dodržiavanie lehôt

V pobočkách bolo vykonaných celkovo **20 kontrol**, ktorých cieľom bolo zistiť správnosť posúdenia žiadostí o vystavenie prenosného dokumentu A1 (ďalej len „PD A1“) a dodržiavanie lehôt.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na posúdenie žiadosti o PD A1; nezdokladovanie vykonávania podobnej činnosti vykonávanej na Slovensku, nedoložený, resp. nepodpísaný doklad potvrdzujúci vykonávané práce v členskom štáte; prekročená maximálna doba vyslania 24 mesiacov; neoprávnené zamietnutá žiadosť z dôvodu nedostatočného šetrenia; nedostatočne vyplnená žiadosť; PD A1 vystavený bez oprávnenia na vykonávanie činnosti; PD A1 vystavený na nesprávne obdobie (kratšie obdobie, dlhšie obdobie) a iné.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **36 opatrení**: opatrenia súvisiace s odstránením nedostatku; zavedenie priebežnej kontroly; nastavenie nových pravidiel a pracovných postupov; preškolenie zamestnancov.

Kontrola správnosti a úplnosti postupovaných žiadostí o určenie uplatniteľnej legislatívy a dodržiavanie lehôt

Boli vykonané **3 kontroly** v pobočkách a ústredí s týmto zameraním, cieľom ktorých bolo preveriť správnosť a úplnosť žiadostí o určenie uplatniteľnej legislatívy postupovaných pobočkami Sociálnej poisťovni, ústredie, odbor poistného a dodržiavanie lehôt.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

vystavenie formuláru PD A1 po stanovenej lehote zo strany ústredia. V oblasti správnosti a úplnosti postupovaných žiadostí o určenie uplatniteľnej legislatívy a dodržiavania lehôt zo strany pobočiek neboli zistené nedostatky.

K zisteným nedostatkom boli prijaté opatrenia zo strany ústredia, a to v projekte Implementácia digitálnej brány v podmienkach Sociálnej poisťovne – určenie uplatniteľných právnych predpisov. Cieľom projektu je zrýchlenie konania o určení uplatniteľných právnych predpisov v Sociálnej poisťovni a skrátenie lehôt vybavovania žiadostí prostredníctvom elektronizácie vstupných žiadostí o vystavenie PD A1, resp. určenia uplatniteľných právnych predpisov a spustenia automatického posudzovania elektronických žiadostí. Od 15. mája 2023 je umožnené podanie žiadostí o PD A1 prostredníctvom elektronického formulára, ktorý sa nachádza a zasiela prostredníctvom webového formulára Sociálnej poisťovne. Zároveň bolo v priebehu mesiaca december 2023 spustené automatické posudzovanie vybraných typov elektronických žiadostí o vystavenie PD A1.

Dodržiavanie lehôt v konaní o dávke v nezamestnanosti s dôrazom na prerušené konania

V pobočkách bolo vykonaných **19 kontrol** s týmto zameraním, ktorých cieľom okrem preskúmania zákonnosti postupu bolo tiež preskúmanie vplyvu využívania Národnej aplikácie Sociálnej poisťovne (ďalej len „NASP“) pri zasielaní žiadostí o vystavenie dokumentu príslušnej zahraničnej inštitúcii za účelom potvrdenia dôb poistenia na dĺžku konania.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia, neopodstatnené predĺženie lehoty, neopodstatnené prerušenie konania, nesprávne zastavenie konania, nesprávne vyznačená právoplatnosť a nezaslanie žiadosti cez NASP.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **33 opatrení**: preškolenie zamestnancov, oboznámenie s výsledkami kontroly a upozornenie zamestnancov útvaru na dodržiavanie zákona a vnútorných predpisov; úprava pracovných postupov; priebežná kontrola.

Kontrola vzniku nároku iného poistenca na materské a doby poskytovania materského inému poistencovi (otcovské)

V pobočkách bolo vykonaných **11 kontrol** s týmto zameraním, v rámci ktorých bolo preverené posúdenie splnenia podmienok nároku, určenie výšky dávky, dodržiavanie lehôt v konaní a na nahratie žiadosti do Aplikačného programového vybavenia SYRIUS (ďalej len „APV SYRIUS“), dodržiavanie lehôt na výplatu dávky a poukazovanie dávok spôsobom určeným príjemcom.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na zaevidovanie žiadosti; vyplatenie dávky pred vydaním rozhodnutia o priznaní nároku; vydanie nesprávneho typu rozhodnutia (skráteneho); nesprávne vylúčenie počtu dní z rozhodujúceho obdobia, čím vznikol na dávke preplatok, resp. nedoplatok; neoprávnené priznanie dávky.

Pobočky na základe výsledkov kontrol prijali celkom **22 opatrení**: zmena pracovných postupov; preškolenie zamestnancov; informovať zamestnancov o výsledkoch kontroly a odstránenie nedostatkov; vysporiadanie preplatkov a nedoplatkov.

Kontrola plnenia prijatých opatrení v oblasti spracovania mesačných výkazov/výkazov poistného a príspevkov a dodržiavania postupov pobočky v súvislosti s plnením povinností zamestnávateľa

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly** s cieľom overiť splnenie a účinnosť prijatých opatrení v rámci predchádzajúcich kontrol v rokoch 2021 a 2022.

Kontrolami bolo zistené nasledovné:

v rámci kontrol plnenia prijatých opatrení bolo zistené, že pobočky prijaté opatrenia splnili, resp. splnili čiastočne. Opatrenia sú účinné a došlo k výraznému zlepšeniu práce pobočiek. Porovnaním výsledkov kontrol vykonaných v predchádzajúcom období a kontrol vykonaných v roku 2023 bolo zistené, že došlo k celkovému zníženiu chybovosti z 24,48 % na 1,44 %.

Kontrola plnenia prijatých opatrení v oblasti rozhodovania útvarov vymáhania pohľadávok vo veciach povolenia splátok dlžných súm

Cieľom kontroly bolo overiť splnenie a účinnosť prijatých opatrení. Kontrolované boli 2 pobočky. Pobočky na základe výsledkov kontrol vykonaných v roku 2022 prijali celkom 12 opatrení. Účinnosť opatrení bola overená vykonaním kontroly na novej kontrolovanej vzorke, pričom bolo zistené, že počet nedostatkov klesol zo 71 % na 30 %. Z uvedeného vyplýva, že prijaté opatrenia boli iba čiastočne účinné.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku bolo prijatých **6 opatrení**: odstránenie nedostatkov, poučenie zamestnancov, zavedenie konzultácií.

Vymáhanie a uplatňovanie pohľadávok na poistnom a penále v správnom výkone (ďalej len „SV“)

V pobočkách bolo vykonaných **13 kontrol** s týmto zameraním (z toho 1 kontrola plnenia prijatých opatrení), ktorých cieľom bolo preveriť postup pobočky v konaní vo veciach vymáhania pohľadávok so zameraním na: uplatňovanie pohľadávok v SV bezodkladne najneskôr do 15 pracovných dní odo dňa prevzatia právoplatného a vykonateľného rozhodnutia, existenciu dôvodu zastavenia konania a dodržiavanie postupu pri zastavení konania, pri prebiehajúcich konaniach dodržiavanie základných zásad a postupov s dôrazom na aktívny prístup pobočky v oblasti vymáhania pohľadávok a s tým súvisiace zisťovanie spôsobu vymáhania.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

uplatnené rozhodnutia v SV po stanovenej lehote; rozhodnutia nemali byť uplatnené v SV; neuplatnené rozhodnutia SV bez objektívnej príčiny; nevykonanie úkonov smerujúcich k cezhraničnému vymáhaniu v rámci EÚ.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **29 opatrení**: stanovenie pravidiel pri vykonávaní potrebných úkonov zabezpečujúcich dodržiavanie lehoty; oboznámenie zamestnancov s výsledkami kontroly; upozornenie zamestnancov; pravidelná kontrola rozhodnutí v stave „príprava na vymáhanie“ a odstránenie nedostatkov.

V rámci 1 kontroly opatrení bolo zistené: z porovnania výsledkov kontroly vykonanej v roku 2022 a kontroly vykonanej v roku 2023 vyplýva, že došlo k výraznému zlepšeniu práce pobočky. Chybovosť pobočky pri kontrole v roku 2022 bola 55,07 % a chybovosť v roku 2023 0,5 %.

Postup pobočky pri vyhodnocovaní podaní a pri prešetrovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly** so zameraním na postup pobočky pri posudzovaní podaní ako aj vybavovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) a vnútorného predpisu Sociálnej poisťovne, z toho v dvoch pobočkách kontrolou neboli zistené nedostatky a v dvoch pobočkách boli zistené nedostatky.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie postupov pobočky pri evidencii sťažnosti, vyhotovení zápisnice, oznámenia výsledku prešetrovania sťažnosti a oznámenia o odložení sťažnosti, spôsobe zaslania oznámenia o odložení sťažnosti podľa zákona o sťažnostiach a vnútorného predpisu Sociálnej poisťovne.

K zisteným nedostatkom boli prijaté **2 opatrenia**, ktoré spočívali v upozornení zamestnancov.

A.1.3. KONTROLY VYKONANÉ MIMO PLÁNU KONTROLNEJ ČINNOSTI

Nad rámec oblastí stanovených v pláne kontrolnej činnosti vykonali zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia 3 mimoriadne vnútorné kontroly.

Prevádzka a využívanie služobných motorových vozidiel, evidencia poskytovania ubytovacích služieb a súvisiace príjmy z ubytovania, plnenie povinnosti odvádzať daň z ubytovania, nákup a evidencia majetku a preverenie súladu nákupov čistiacich prostriedkov a potravín s reálnym stavom na sklade v doškoľovacích a rekreačných zariadeniach Sociálnej poisťovne

Cieľom kontroly bolo zistiť skutkový stav.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

absencia vyhotovovania cestovných príkazov.

Zároveň bolo kontrolnou skupinou odporučené zavedenie vedenia pokladničej knihy v elektronickej podobe.

Na odstránenie a predchádzanie vzniku nedostatkov boli prijaté 2 opatrenia: administratívne úpravy a začatie prác na zavedení elektronickej pokladničej knihy.

Poskytovanie súčinnosti a informácií mestu Trenčín a procesné úkony súvisiace s vystavením a schvaľovaním potvrdení

Cieľom kontroly bolo zistiť skutkový stav.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

porušenie ochrany osobných údajov dotknutých osôb podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) nariadenia GDPR.

Pobočka prijala opatrenia na predchádzanie vzniku nedostatkov a zároveň bolo zo strany Sociálnej poisťovne prijaté centrálné opatrenie: upozornenie všetkých pobočiek na porade generálneho riaditeľa SP s riaditeľmi pobočiek a preškolenie všetkých zamestnancov v oblasti ochrany osobných údajov prostredníctvom e-learningového systému Moodle (ďalej len „Moodle“).

Správa majetku Sociálnej poisťovne

Kontrola bola vykonaná na základe podnetu so zameraním na zaraďovanie majetku, operatívnu evidenciu majetku a nastavenie odpisov majetku, inventarizáciu majetku, umiestnenie majetku a presuny majetku, majetok na osobných kartách – evidencia a presuny a vyrad'ovanie majetku v Sociálnej poisťovni, ústredie.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

netransparentné vedenie evidencie týkajúce sa presunov majetku, nedostatky v oblasti neodovzdania majetku v prípade nástupu na materskú dovolenku, úmrtia alebo výstupu zamestnanca, nedostatky pri označovaní a lokalizácii majetku, nezlikvidovanie majetku napriek potvrdeniu o likvidácii, nedostatky pri vyrad'ovaní majetku a nedostatočný popis zdôvodnenia vyrad'ovaného majetku.

Kontrolná skupina odporučila vo veci presunov a odovzdávania na sklad zaviesť centralizovanú elektronickeú evidenciu a realizovať školenie dotknutých vecných útvarov vo veci správnych procesov.

Na základe vykonanej kontroly bolo prijatých 5 opatrení: oboznámenie a upozornenie zamestnancov; vydanie nového metodického usmernenia; odstránenie nedostatkov.

A.2. KONTROLY VYKONANÉ ZAMESTNANCAMI OSTATNÝCH ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV ÚSTREDIA

Vnútorne kontroly vykonávali zamestnanci odborných útvarov ústredia a boli zamerané na kontrolu súladu činností vykonávaných organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne so zákonom, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

Plán kontrolnej činnosti na rok 2023 obsahoval celkom 13 kontrol, ktoré mali byť vykonané inými organizačnými útvarmi ústredia, pričom **bolo vykonaných 6 vnútorných kontrol** a 7 kontrol nebolo vykonaných z dôvodu plnenia iných prioritných úloh.

Zistenia plynúce z týchto vykonaných kontrol uvádzame nižšie.

Kontroly zamerané na dodržiavanie postupu pobočky pri výkone vonkajšej kontroly

Odbor poisťného ústredia vykonal **3 kontroly** v pobočkách, z čoho jedna kontrola bola zameraná na kontrolu plnenia prijatých opatrení z predchádzajúcej vnútornej kontroly. Kontroly boli zamerané najmä na dodržiavanie postupov v zmysle ustanovení § 242 až § 245 zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne upravujúcich postup pobočiek pri výkone vonkajšej kontroly - metodického usmernenia Sociálnej poisťovne (ďalej len „MU“) č. 18/2018 a MU č. 16/2022.

Najčastejšie nedostatky boli zistené v postupe podľa § 245 ods. 5 zákona týkajúce sa povinných obsahových náležitostí zápisnice o prerokovaní protokolu o výsledku kontroly.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku bolo pobočkami prijatých 5 opatrení, ktorými boli najmä oboznámenie zamestnancov vykonávajúcich vonkajšiu kontrolu so zistenými nedostatkami, upozornenie na dôsledné dodržiavanie zákona, ako aj vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, stanovenie kontrolných mechanizmov pre zamestnancov vykonávajúcich vonkajšiu kontrolu.

Kontrola odbornej úrovne vykonávania lekárskej posudkovej činnosti nemocenského, dôchodkového, úrazového poistenia a právnej agendy lekárskej posudkovej činnosti

V roku 2023 odbor lekárskej posudkovej činnosti ústredia vykonal **3 kontroly** v pobočkách Sociálnej poisťovne. Kontroly boli zamerané na odbornú úroveň vykonávania lekárskej posudkovej činnosti.

Z toho boli v jednej pobočke zistené procesné nedostatky v lekárskej posudkovej činnosti (nedodrhané lehoty na posúdenie žiadosti) a bolo nariadené prijatie opatrení.

B. FINANČNÁ KONTROLA NA MIESTE VYKONANÁ ZAMESTNANCIAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ A ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV POBOČIEK

V súlade so zákonom č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, príkazom generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 7/2022 „Vykonávanie finančnej kontroly v podmienkach Sociálnej poisťovne“ v platnom znení a príkazmi riaditeľov pobočiek bolo v roku 2023 **vykonaných celkom 93 finančných kontrol na mieste**, pričom plán finančných kontrol na mieste na rok 2023 obsahoval celkom 94 kontrol, z toho 1 kontrola nebola zamestnancami organizačných útvarov pobočiek vykonaná z dôvodu vysokého pracovného zaťaženia zamestnancov a práceneschopností na oddelení.

Z celkového počtu vykonaných kontrol zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonali v pobočkách 4 kontroly, ktorých predmetom bolo overenie finančných operácií v oblasti výplaty úrazových dávok.

Pri kontrolách vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia bolo v 1 pobočke zistených 5 nedostatkov:

nedodržaný spôsob vyplatenia dávky oznámený zamestnávateľom pri dočasnej pracovnej neschopnosti zaznamenanaj v systéme elektronického zdravotníctva, vykonanie formálnej kontroly na platobných príkazoch po realizácii finančných operácií.

K zisteným nedostatkom boli prijaté 2 opatrenia na nápravu nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli:

upozornenie zamestnancov na pracovnej porade na dôsledné dodržiavanie predpisov, úprava pracovných postupov.

Zamestnanci organizačných útvarov pobočiek vykonali v pobočkách 89 kontrol, ktorých predmetom bolo overenie finančných operácií pobočky najmä v oblasti výplaty dávok v nezamestnanosti a dávok garančného poistenia, t. j. overenie vzniku nároku na dávku, správnosť výpočtu, overenie, či bola dávka poukázaná v správnej výške a správne mu poberateľovi, v oblasti vrátenia poistného zaplateného bez právneho dôvodu, platieb základných fondov prijatých prostredníctvom platobného terminálu, správnosť a úplnosť dokladov súvisiacich s výplatou cestovných náhrad pri pracovných cestách a v oblasti autoprevádzky.

Pri kontrolách vykonaných zamestnancami organizačných útvarov pobočiek boli v 3 pobočkách zistené nasledovné nedostatky:

chýbajúci podpisový záznam pri vykonaní základnej finančnej kontroly v bode 6 a 7 cestovného príkazu, nedodržanie lehoty odovzdania vyúčtovania spotreby PHL, vratka poukázaná na adresu, ktorá nie je adresou určenou príjemcom dávky ani adresou trvalého pobytu príjemcu dávky.

K zisteným nedostatkom boli prijaté 4 opatrenia na nápravu nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli:

upozornenie zamestnancov, zavedenie kontroly štyroch očí originálnych cestovných príkazov vo finálnej fáze pred ich zaslaním Sociálnej poisťovni, ústredie na spracovanie.

Prehľad výsledkov kontrol vykonaných odborom kontroly a sťažností ústredia a zamestnancami organizačných útvarov pobočiek podľa zamerania uvádzame v tabuľke 2.

Tabuľka 2

Por. číslo	Kontrolovaná oblasť	Zameranie kontroly	Počet kontrol	Celkový počet dávok/dokladov*	Skontrolovaná vzorka		Počet nedostatkov	Počet prijatých opatrení
1	dávky PvN a GP /počet 36	overenie finančných operácií v oblasti výplaty dávok v nezamestnanosti	24	104 138	9 174	8,81%	1	1
2		overenie finančných operácií v oblasti výplaty dávok garančného poistenia	3	100	100	100,00%	0	0
3		kontrola vrátených nevyplatených dávok PvN a ich opätovné zaslanie	1	46	22	47,83%	0	0
4		overenie finančných operácií v oblasti výplaty dávok v nezamestnanosti a dávok garančného poistenia	8	77 380	2 009	2,60%	0	0
5	poistné /počet 36	overenie finančných operácií v oblasti vrátenia poistného zaplateného bez právneho dôvodu	32	45 475	6 978	15,34%	0	0
6		overenie finančných operácií v oblasti vrátenia poistného zaplateného bez právneho dôvodu - na základe podaných žiadostí klientov	1	39	39	100,00%	0	0
7		finančná kontrola na mieste v oblasti vrátenia poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu - kontrola účtov, na ktoré bolo poukázané poistné zaplatené bez právneho dôvodu, kontrola plnenia prijatých opatrení	1	127	127	100,00%	0	0
8		zasielanie záloh do ZF a kontrola vyúčtovania odvodov ZF	1	24	24	100,00%	0	0
9		dodržiavanie lehôt pri vrátení preplatkov na poistnom a poukazovania záloh v zmysle pravidiel financovania a hospodárenia SP	1	231	16	6,93%	0	0
10	ekonomika /počet 17	finančná kontrola na mieste v oblasti prijatých prostriedkov základných fondov v pokladnici základných fondov	5	5 728	1 705	29,77%	0	0
11		tvorba a použitie sociálneho fondu	1	3	3	100,00%	0	0
12		kontrola výdavkov správneho fondu	2	88	72	81,82%	0	0
13		finančných operácií správneho fondu v oblasti autoprevádzky pobočky	2	414	414	100,00%	2	1
14		finančná kontrola na mieste v oblasti náhrady výdavkov a iných plnení pri tuzemských pracovných cestách	4	1 557	947	60,82%	7	2
15		príspevok na rekreáciu - vo fáze prípravy na likvidáciu	1	21	21	100,00%	0	0
16		overenie finančných operácií v oblasti výplaty dávok v nezamestnanosti	1	1 037	241	23,24%	0	0
17	úhrada FA vystavených pobočke	1	36	34	94,44%	0	0	
18	dávky NP a ÚP /počet 4	overenie finančných operácií v oblasti výplaty úrazových dávok	4	1 198	515	42,99%	5	2
Spolu			93	237 642	22 441	9,44%	15	6

* celkový počet dávok/dokladov je uvádzaný za kontrolované obdobie v rámci kontrolovanej pobočky

C. VONKAJŠIA KONTROLA VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ÚTVAROV POISTNÉHO POBOČIEK

Vonkajšia kontrola v roku 2023 bola vykonávaná na základe plánov vonkajšej kontroly (ďalej len „plán“). Plán na 1. polrok 2023 bol schválený generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne (ďalej len „generálny riaditeľ SP“) a plán na 2. polrok 2023 bol v zmysle zmeny kontrolného poriadku schválený riaditeľom sekcie ekonomiky Sociálnej poisťovne. Do plánu kontrol na 1. polrok 2023 bolo zaradených 6 313 subjektov a do plánu kontrol na 2. polrok 5 082 subjektov. **Za rok 2023 Sociálna poisťovňa plánovala vykonať kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich zamestnávateľom zo zákona u 11 395 subjektov, čo predstavuje 6 % zamestnávateľov registrovaných v registri zamestnávateľov Sociálnej poisťovne (ďalej len „register zamestnávateľov“).**

Z dôvodu novely zákona účinnej od 1. februára 2023 (§ 293fz „generálny pardon“) za účelom vytvorenia čo najväčšej množiny odvádzateľov, u ktorých je možné vyhodnotiť generálny pardon, ako aj z dôvodu zabezpečenia údajov o vymeriavacích základoch poistencov potrebných na priznanie a výpočet rodičovského dôchodku, boli do plánu vonkajšej kontroly na 1. polrok 2023 prioritne zaradení zamestnávatelia, ktorí si neplnili povinnosti v súlade so zákonom tým, že nepredkladali mesačné výkazy (ďalej len „MVP“) a výkazy poistného (ďalej len „VPP“) a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, neplatili poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“). Ďalej boli do plánov zaradení zamestnávatelia, ktorí si neplnili registračné a oznamovacie povinnosti – najmä pri prihlásení alebo odhlásení zamestnancov, z dôvodu prevencie zamestnávateľa, u ktorých ešte nebola vykonaná kontrola vôbec alebo viac ako 3 roky spätne a zamestnávatelia, u ktorých potreba vykonania kontroly vyplynula z vlastnej činnosti pobočky alebo z podnetov iných kontrolných orgánov, právnických či fyzických osôb. Cieľovým výberom subjektov do plánu kontrol podľa uvedených kritérií dochádza k skoršiemu odhaleniu chybovosti a jej predchádzaniu. Kontrolóri v rámci výkonu kontrol zvyšujú informovanosť zamestnávateľov o povinnostiach voči Sociálnej poisťovni, čím pôsobia edukačne a preventívne.

Z plánu kontrol na 1. polrok 2023 Sociálna poisťovňa k 30.06.2023 ukončila 5 435 kontrol, čo predstavuje 86 % plnenie plánu, pričom v rozpracovanom stave sa nachádzalo ďalších 507 kontrol. K 31.12.2023 ukončili pobočky z plánu na 2. polrok 4 253 kontrol, čo predstavuje 84 % plnenie plánu, pričom v rozpracovanom stave sa nachádzalo ďalších 601 kontrol, ktoré budú ukončované postupne v roku 2024.

Pobočky okrem kontrol na základe plánov vonkajšej kontroly vykonali v roku 2023 operatívne **890 mimoriadnych kontrol**, čo predstavuje **7,50 % z celkového počtu vykonaných kontrol**. Tieto kontroly boli vykonané na základe interných podnetov (785 kontrol), podnetov fyzických a právnických osôb (25 kontrol), podnetov Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce (62 kontrol) a iných podnetov (18 kontrol). Mimoriadne kontroly boli vykonávané prednostne s cieľom poskytnutia súčinnosti, prípadne zabezpečenia korektných údajov v informačných systémoch Sociálnej poisťovne a zabezpečenia podkladov na rozhodnutie o dávke.

Celkovo bolo v roku 2023 ukončených 11 870 vonkajších kontrol, pričom bolo skontrolovaných 11 795 zamestnávateľov, čo predstavuje 6,2 % z priemerného počtu 191 143 zamestnávateľov registrovaných v registri zamestnávateľov počas roka 2023. V rámci vykonaných kontrol bolo skontrolovaných 268 344 zamestnancov a 2 772 374 osobomesiacov. Ukončené kontroly zahŕňajú nielen kontroly, ktorých výkon začal

v roku 2023, ale aj v minulých obdobiach, vykonávané z plánu kontrol aj mimo plán a boli ukončené v roku 2023.

V súvislosti s cieľovým výberom subjektov do plánu kontrol, do ktorého boli zaradené najmä subjekty, u ktorých bolo informačným systémom Sociálnej poisťovne identifikované porušovanie zákona v rôznych oblastiach, bola **v roku 2023 z celkového počtu 11 870 ukončených kontrol zistená chybovosť až v 89 %**, čo predstavuje **10 565 kontrol ukončených protokolom**. V **791 prípadoch sa kontrolu nepodarilo vykonať (kontroly s výsledkom nevykonateľná)** najmä z dôvodu neposkytnutia súčinnosti kontrolovaného subjektu pri kontrole, čo **predstavuje 6,70 % z celkového počtu ukončených kontrol**. Za neposkytnutie súčinnosti pri kontrole a neumožnenie výkonu kontroly bolo v roku 2023 Sociálnou poisťovňou **uložených spolu 427 pokút v celkovej sume 143 170,00 EUR** s uhradenou sumou vo výške 36 917,59 EUR.

Kontroly boli zamerané najmä na kontrolu **plnenia vykazovacích, registračných, a oznamovacích povinností a správnosti odvodu poistného**. V rámci kontroly bola preverená správnosť a úplnosť registrácie zamestnancov v registri poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, správnosť a úplnosť registrácie zamestnávateľov v registri zamestnávateľov, skontrolované vykázané vymeriavacie základy jednotlivých zamestnancov a zamestnávateľov, výpočet poistného na jednotlivé druhy poistenia, rozhodujúce obdobie pre určenie vymeriavacích základov na jednotlivé druhy poistenia a to porovnaním dokladov, ktoré boli predložené zamestnávateľom ku kontrole s údajmi evidovanými v informačných systémoch Sociálnej poisťovne.

Pri výkone kontrol bolo zistených 324 029 chýb v súvislosti s plnením registračných a vykazovacích povinností a platením poistného. Najčastejšie zistené nedostatky uvádzame v tabuľke 3.

Tabuľka 3

Najčastejšie zistené porušenia	Počet zistených chýb
vykázanie do nesprávneho fondu v prílohe MVP/VPP	50 869
oneskorená úhrada poistného za daný mesiac	42 685
neskoré prihlásenie/odhlásenie zamestnanca	31 785
nezaslanie riadneho ELDP	26 349
predloženie výkazov (MVP/VPP) po lehote splatnosti poistného	23 819
nešpecifikované platby	21 289
nesprávne uvedený deň na výplatu príjmov uvádzaný v prílohe MVP/VPP	21 245
nesprávny počet dní, za ktoré sa platí poistné v prílohe MVP/VPP	20 208
nevykázanie do správneho fondu vôbec	15 372
nesprávna výška vymeriavacích základov v prílohe MVP/VPP	10 705
neodvedenie poistného za daný mesiac ku dňu kontroly vôbec/čiastočne	10 298
neskoré oznámenie prerušenia	9 824

V zmysle nových postupov pri výkone vonkajšej kontroly zavedených v roku 2022 je **kladený dôraz na plnenie zákonnej povinnosti kontrolovaných subjektov prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku.** Z celkového počtu kontrol skončených protokolom, až **8 862 skontrolovaných subjektov malo povinnosť na základe kontrolných zistení prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov spočívajúcich v oprave** registračných, oznamovacích, najčastejšie však vykazovaných údajov. Kontrolované subjekty **prijali opatrenia úplne v 8 600 prípadoch**, čo predstavuje **97% úspešnosť** a čiastočne v **157 prípadoch (1,77%)**, pričom zo **150 791** chýb odstránili **134 885**, čo predstavuje **89% opravených údajov** (najmä oprava vymeriavacích základov a počtu dní, za ktoré sa platí poisťné, zaslanie MVP alebo VPP). Zamestnanci pobočiek Sociálnej poisťovne poskytovali subjektom pri opravách chýb patričnú súčinnosť.

V prípade nesplnenia povinnosti kontrolovaným subjektom prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v určenej lehote, pobočky **zaslali spolu 497 výziev na splnenie tejto povinnosti.** Aj napriek zaslaným výzvam kontrolované subjekty **v 105 prípadoch nesplnili povinnosť** v zmysle § 244 ods. 4 zákona tým, že **neprijali opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, za čo Sociálna poisťovňa v roku 2023 uložila 133 pokút v celkovej výške 29 390,00 EUR.** Uložené pokuty sa vzťahujú aj ku kontrolám, ktoré boli ukončené v roku 2022, ale lehota na splnenie povinnosti prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov uplynula v roku 2023. Tieto pokuty boli uhradené vo výške 14 937,62 EUR.

Od oznámenia výkonu kontroly kontrolovanému subjektu až do prijatia opatrení kontrolované subjekty na základe vonkajších kontrol ukončených v roku 2023 uhradili **poisťné v sume 6 786 189,72 EUR.** Výsledná suma zohľadňuje uhradené poisťné **po prijatí opatrení na odstránenie zistených nedostatkov z ukončených kontrol v roku 2023, pri ktorých lehota uplynula najneskôr 28. februára 2024** (k 05.01.2024 bolo uhradené poisťné v sume 3 706 775,99 EUR). Takýto nárast je spôsobený najmä **prijatím opatrení v zaslaní opravných, chýbajúcich výkazov a uhradení dlžného poisťného za kontrolované obdobie až po skončení kontroly.**

Suma úhrad zahŕňa platby poisťného vzťahujúce sa ku kontrolovanému obdobiu a prijaté na účet Sociálnej poisťovne **od oznámenia kontroly kontrolovanému subjektu až do prijatia opatrení**, platby poisťného uhradeného na základe vystavených rozhodnutí pred kontrolou, ako aj platby poisťného uhradeného na základe dodatočne predložených a zaevidovaných výkazov po kontrole.

Po ukončení vonkajších kontrol podľa postupov účinných do 31.12.2021 bolo kontrolovaným subjektom na základe výsledkov kontrol rozhodnutím **predpísané dlžné poisťné v celkovej sume 13 712,66 EUR.**

V odôvodnených prípadoch zamestnanci kontroly uložili pokutu za porušenia zákona zistené pri kontrole. V roku 2023 bolo v **súvislosti s porušeniami zákona zistenými pri výkone kontroly uložených 1 414 pokút v celkovej sume 142 695,13 EUR.**

Sociálna poisťovňa v roku 2023 uložila zamestnávateľom celkovo 9 272 pokút v sume 763 675,51 EUR z toho **pokuty uložené kontrolou boli celkovo v počte 1 974 v sume 315 255,13 EUR.**

Sociálna poisťovňa aj v roku 2023 naďalej **spolupracovala s inšpektorátmi práce a Národným inšpektorátom práce** a na základe vzájomnej dohody o ďalšej spolupráci v rámci projektu „MINI“ poskytla Národnému inšpektorátu práce adeptov na výkon inšpekcie práce pri odhaľovaní poddeklarovanej práce **v počte 428**. Okrem uvedenej spolupráce Sociálna poisťovňa prostredníctvom aplikácie na výmenu informácií **zaslala na prešetrenie inšpektorátom práce 136 podaní** a inšpektoráty práce zaslali Sociálnej poisťovni **58 podaní** na prešetrenie najmä v prípadoch zistenia nedostatkov v oblasti nelegálneho zamestnávania, potreby vykonania dozoru nad dodržiavaním pracovnoprávných predpisov v oblasti vzniku, zmeny a skončenia pracovnoprávneho vzťahu a mzdových nárokov zamestnancov, kedy má zamestnávateľ napr. povinnosť doučtovať a doplatiť časti mzdy do nárokovej sumy, čo má dopad aj na výšku poistného na sociálne poistenie (v roku 2023 finančná efektívnosť - výber poistného 4 260,00 EUR).

Po úspešne začatej spolupráci s Európskym orgánom práce (ELA) Sociálna poisťovňa pokračovala v tejto **spolupráci aj v roku 2023, aktívne sa zapájala spoločne s ďalšími kontrolnými orgánmi** do bilaterálnych a multilaterálnych aktivít organizovaných ELA zameraných na inšpekcie v oblastiach vykorisťovania pracovníkov, zneužívania vysielania zamestnancov, podozrenia z nepravnej samostatnej zárobkovej činnosti, činnosti podvodných a schránkových spoločností, fiktívnych agentúr dočasného zamestnávania a nedeklarovanej práce. Zamestnanci vykonávajúci agendu vonkajšej kontroly sa zúčastňovali na spoločných zasadnutiach k príprave spoločných a koordinovaných kontrol, pričom sa podľa potreby na niektorých aj podieľali. Spolupráca s ELA zároveň ponúkla možnosť osobného rozvoja časti kontrolórov v podobe organizácie modulárneho školenia, ktoré malo za úlohu rozšíriť vedomosti a zručnosti kontrolórov v oblasti problematiky pracovnej mobility EÚ, kľúčových pravidiel EÚ o vysielaní a ich presadzovaní, koordinácii sociálneho zabezpečenia, zosúladených a spoločných inšpekcií organizovaných ELA, rozvoja mäkkých zručností a efektívneho budovania dôvery medzi inšpektormi.

V oblasti odborného rozvoja vedomostí zamestnancov kontroly Sociálna poisťovňa zorganizovala ďalšie odborné školenia v spolupráci s Úradom hraničnej a cudzineckej polície, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky, Národným inšpektorátom práce a ELA zamerané na problematiku príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti z daňového a účtovného hľadiska v nadväznosti na sociálne poistenie, pobytového statusu cudzincov, vysielania, zamestnávania a nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, vybraných povinností zamestnávateľov vyplývajúcich zo Zákonníka práce s dopadom na sociálne poistenie, problematiku inšpekcie práce a postavenie, aktivity, priority a proces spoločných a koordinovaných inšpekcií.

Zamestnanci vonkajšej kontroly v rámci svojej činnosti zabezpečujú korektnosť údajov v informačných systémoch Sociálnej poisťovne a prispievajú k vyššiemu výberu poistného, keď zamestnávateľia už po oznámení o výkone kontroly, v priebehu kontroly alebo po jej skončení uhradia dlžné poistné alebo zašlú chýbajúce výkazy.

D. VYHODNOTENIE PLNENIA AKČNÉHO PLÁNU

Cieľom akčného plánu je definovať nástroje a opatrenia, ktorými sa vylúči alebo obmedzí zneužívanie sociálneho systému, podvody v Sociálnej poisťovni a zabezpečí sa ochrana financií. Napriek skutočnosti, že novelami zákona dochádza k eliminovaniu zneužívania sociálneho systému, stále je riziko zneužitia sociálneho systému najmä v oblasti dávok sociálneho poistenia a v oblasti výberu poistného.

V rámci platného znenia akčného plánu bolo v roku 2023 sledovaných 38 rizikových oblastí, ku ktorým sa vzťahovalo 49 úloh a úkonov, ktorých cieľom bolo obmedziť riziko, prípadne sledovať výskyt nežiaduceho javu s určením jeho rozsahu.

Nižšie uvádzame aktivity, ktoré Sociálna poisťovňa vykonala v jednotlivých rizikových oblastiach podľa jednotlivých agend:

D.1. DÔCHODKOVÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:
<i>1. Neoprávnené vyhľadávanie alebo poskytovanie informácií v oblasti dôchodkového poistenia z dávkového spisu alebo informačného systému Sociálnej poisťovne. Vydávanie potvrdení o výške dôchodku neoprávnenej osobe.</i>
<i>2. Bezdôvodné prednostné vybavovanie žiadostí o dávku dôchodkového poistenia, alebo žiadostí o zvýšenie dávky dôchodkového poistenia.</i>
<i>3. Poskytnutie nepravdivých, zámerne nesprávnych alebo zavádzajúcich údajov potrebných na posúdenie nároku na dôchodkovú dávku, jej výplatu a na určenie jej sumy zo strany žiadateľa o dôchodok alebo poberateľa dôchodku, prípadne zo strany ich zamestnávateľa alebo inej osoby.</i>

V roku 2023 **nebolo zistené neoprávnené vyhľadávanie a poskytovanie informácií v oblasti dôchodkového poistenia z dávkového spisu alebo z informačného systému Sociálnej poisťovne a ani bezdôvodné prednostné vybavovanie žiadostí o dôchodkovú dávku alebo žiadostí o jej zvýšenie a ani vydanie potvrdenia o sume dôchodku neoprávnenej osobe.** V súvislosti s vybavovaním žiadostí o dávku dôchodkového poistenia alebo žiadostí o zvýšenie dávky dôchodkového poistenia sú zamestnanci útvarov dôchodkového poistenia priebežne školení a upozorňovaní na dôsledné dodržiavanie právnych predpisov, osobitne právnych predpisov o ochrane osobných údajov a vnútorných predpisov, vrátane etického kódexu Sociálnej poisťovne.

V súvislosti s **poskytnutím nepravdivých, zámerne nesprávnych alebo zavádzajúcich údajov potrebných na posúdenie nároku na dôchodok, jeho výplatu a na určenie sumy žiadateľom o dôchodok alebo poberateľom dôchodku, prípadne ich zamestnávateľom,** nebolo v roku 2023 zistené podozrenie zo spáchania trestného činu, a preto nebol podaný podnet na trestné stíhanie orgánom činným v trestnom konaní.

D.2. NEMOCENSKÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

4. *Podvodné správanie zamestnávateľov a ich zamestnancov, ktorého cieľom je uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok nároku na poskytnutie nemocenských dávok alebo určenia ich výšky.*

5. *Účelové ukončenie čerpania rodičovskej dovolenky počas krízovej situácie spätne s cieľom získania nároku na pandemické ošetrovné za uplynulé obdobia na deti do troch rokov veku - umožnenie spätného čerpania dávky zo strany zamestnávateľa neoprávneným spätným ukončením prerušenia, prípadne stornovaním vzniku prerušenia poistenia (čerpanie rodičovskej dovolenky).*

6. *Predstieranie splnenia podmienok na čerpanie dávok - nárok na materské uplatnený iným poistencom – otcom dieťaťa – čerpanie dávky a súčasný výkon zárobkovej činnosti. Prípady, pri ktorých vzniká pochybnosť o tom, či starostlivosť o dieťa nie je iba fiktívna.*

V roku 2023 Sociálna poisťovňa naďalej sledovala a prešetrovala **správanie zamestnávateľov a zamestnancov, ktorých cieľom je uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok nároku na poskytnutie nemocenských dávok alebo určenia ich výšky.**

Celkovo bolo v roku 2023 pobočkami Sociálnej poisťovne podaných 5 trestných oznámení. Trestné oznámenia boli podané pobočkami Sociálnej poisťovne Žilina, Liptovský Mikuláš, Trnava na podozrenie z trestného činu subvenčného podvodu. Trestné konanie v 3 prípadoch prebieha a v 2 prípadoch bolo trestné konanie ukončené. Vyčíslená škoda v sume 45 092,40 EUR bola v 4 prípadoch podaných trestných oznámení.

Sociálna poisťovňa sledovala v roku 2023 prípady účelového ukončenia čerpania rodičovskej dovolenky počas krízovej situácie spätne s cieľom získania nároku na pandemické ošetrovné za uplynulé obdobia na deti do troch rokov veku. Útvary nemocenského poistenia v roku 2023 neevidovali žiadny prípad.

Sociálna poisťovňa sledovala v roku 2023 tiež prípady predstierania splnenia podmienok na čerpanie dávok - nárok na materské uplatnený iným poistencom - otcom dieťaťa. Celkovo bol nárok na materské uplatnený iným poistencom – otcom dieťaťa v 14 725 prípadoch. Z celkového počtu uplatnených nárokov bolo prešetrených 1 568 prípadov (10,6 % otcov), kde bolo zistené, že po priznaní nároku na materské poistenci naďalej počas poberania materského súběžne vykonávali zárobkovú činnosť. Tieto prípady vykazovali znaky fiktívneho prevzatia dieťaťa do starostlivosti. Z vyššie uvedeného počtu nebol nárok na materské priznaný v 45 prípadoch.

V ostatných prešetrených prípadoch, v ktorých bol nárok na materské priznaný, bolo vyplatené materské v celkovej sume 9 260 424,20 EUR.

Celkovo bolo materské podľa štatistických údajov za sledované obdobie vyplatené iným poistencom – otcom dieťaťa v úhrnnej sume 78 954 330,02 EUR.

D.3. ÚRAZOVÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

7. *Účelové uzatváranie pracovného pomeru spoločníka v s.r.o., resp. vlastníka firmy na výkon inej činnosti ako konateľa vo vlastnej firme, s možnosťou určenia si neprímerane vysokej mzdy voči mzde v národnom hospodárstve v danom odvetví. Táto skutočnosť má za následok neprímerane vysoké sumy úrazových dávok, pri priznávaní ktorých sa vychádza z neobmedzených vymeriavacích základov.*

Sociálna poisťovňa s cieľom detekovania **účelového uzatvárania pracovného pomeru spoločníka v s. r. o., resp. vlastníka firmy na výkon inej činnosti ako konateľa vo vlastnej firme s možnosťou určenia si neprímerane vysokej mzdy voči mzde v národnom hospodárstve v danom odvetví**, vykonávala kontrolu už pri evidencii a registrácii poistných udalostí v príslušnom informačnom systéme pri každej novej poistnej udalosti, v ktorej bola zodpovedným poisteným zamestnávateľom obchodná spoločnosť (spol. s r. o.). V sledovanom období nebol zaznamenaný žiadny prípad podozrenia na určenie si neprímeranej mzdy žiadateľa o úrazové dávky, ktorý bol súčasne jediný spoločník a jediný konateľ obchodnej spoločnosti. V oblasti úrazového poistenia nebolo v roku 2023 podané žiadne trestné oznámenia pre podozrenie zo spáchania subvenčného podvodu. Pri výkone agendy úrazového poistenia sa za sledované obdobie nevyskytli žiadne prípady zneužívania sociálneho systému a podvodov.

D.4. POISTENIE V NEZAMESTNANOSTI

Sledované rizikové oblasti:

8. *Účelové skončenie pracovnoprávneho vzťahu po skončení materskej dovolenky a na ňu nadväzujúcej rodičovskej dovolenky vo veľmi krátkom časovom období (stačí len jeden deň) s maximálnym vymeriavacím základom za účelom získania maximálnej dávky v nezamestnanosti. Ide o prípady, ak zamestnanci dosiahli vymeriavací základ čo i len za jeden deň a tento vymeriavací základ nezahŕňa náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku, odstupné a pod.*

9. *Účelové uzatvorenie pracovnoprávneho vzťahu, ktorý nasleduje po ukončení zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie a bol ukončený vo veľmi krátkom časovom období po jeho vzniku s vysokým alebo maximálnym vymeriavacím základom, za účelom získania nároku na dávku v nezamestnanosti a v maximálnej výške.*

V roku 2023 Sociálna poisťovňa zaznamenala 62 prípadov podozrení na zneužitie sociálneho systému formou **účelového skončenia pracovnoprávneho vzťahu po skončení materskej dovolenky a na ňu nadväzujúcej rodičovskej dovolenky vo veľmi krátkom časovom období (stačí len jeden deň) s maximálnym vymeriavacím základom za účelom získania maximálnej dávky v nezamestnanosti**.

S cieľom predchádzania neoprávnenej výplate dávky pri nadobudnutí podozrenia zamestnanci pobočky tieto prípady konzultovali priamo so žiadateľom o dávku alebo zamestnávateľom, od ktorého požadovali predloženie potvrdenia o zložkách mzdy za posledný mesiac trvania pracovného pomeru, doklad o skončení pracovného pomeru, ako aj uvedenie dôvodov

skončenia pracovného pomeru, porovnávali mzdy pred nástupom na materskú a rodičovskú dovolenku so mzdami po skončení rodičovskej dovolenky.

Z celkového počtu 62 identifikovaných prípadov podozrenia na zneužitie sociálneho systému bolo v 38 prípadoch vykonané šetrenie prostredníctvom vonkajšej kontroly, prípadne formou súčinnosti s inšpektorátom práce. Podozrenie na zneužitie sociálneho systému bolo potvrdené v 1 prípade. Zamestnávateľ bezprostredne pred vydaním rozhodnutia o nároku na dávku v nezamestnanosti manipuloval s vymeriavacím základom a s počtom dní poistenia. Výsledkom vonkajšej kontroly bolo uloženie povinnosti zamestnávateľovi opraviť nesprávny dátum zániku prerušenia poistenia z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, nesprávny vymeriavací základ a počet dní za sporný mesiac poistenia, ktorý bol relevantný pre výpočet dávky v nezamestnanosti. V prípade, ak by nedošlo k prešetreniu a k výkonu vonkajšej kontroly, žiadateľke by vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti v maximálnej výške. Po oprave sporných údajov bola dávka v nezamestnanosti vypočítaná z minimálneho vymeriavacieho základu, z tzv. konštanty. V tomto prípade sa tak ušetrila suma 5 436,80 EUR za celé 6 - mesačné podporné obdobie.

Dávka v nezamestnanosti bola priznaná vo všetkých 62 identifikovaných prípadoch a k 31.12.2023 bola vyplatená v sume 371 135,00 EUR. Celkovo ušetrená suma dávky predstavuje sumu 5 436,80 EUR. Neboli podané žiadne trestné oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu.

V súvislosti s **účelovým uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu, ktorý nasleduje po ukončení zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie a bol ukončený vo veľmi krátkom časovom období po jeho vzniku s vysokým alebo maximálnym vymeriavacím základom, za účelom získania nároku na dávku v nezamestnanosti v maximálnej výške** bolo zaznamenaných 12 prípadov podozrenia zo zneužitia sociálneho systému. V týchto prípadoch bolo vykonané šetrenie. Dávka v nezamestnanosti bola priznaná vo všetkých 12 prípadoch, z toho v 2 prípadoch bol podaný podnet na príslušný inšpektorát práce, ktorý nepotvrdil porušenie zákonných ustanovení. V prešetrovaných prípadoch nebolo potvrdené zneužitie sociálneho systému. Celková vyplatená suma priznaných dávok žiadateľom predstavuje súhrnnú výšku 49 834,60 EUR. Neboli podané trestné oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu. V oblasti poistenia v nezamestnanosti neboli evidované žiadne prípady falšovania dokumentov.

D.5. GARANČNÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:
<i>10. Poskytnutie nepravdivých (zavádzajúcich) údajov zamestnávateľom, príp. žiadateľom pri uplatnení nároku na dávku garančného poistenia.</i>
<i>11. Účelové uzatváranie pracovnoprávnych vzťahov za účelom získať dávku garančného poistenia:</i> <ul style="list-style-type: none">- po vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa,- ak v období posledných 18 mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo dňom skončenia pracovnoprávneho vzťahu s týmto zamestnávateľom došlo k zvýšeniu mzdy alebo iných pracovnoprávnych nárokov, ktoré sa uspokojujú dávkou garančného poistenia,- po vzniku platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa alebo po skončení pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa uzatvorili pracovnoprávny vzťah s novým zamestnávateľom, u ktorého štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho

orgánu je štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu platobne neschopného zamestnávateľa.

V prípade výskytu nezrovnalostí v údajoch poskytnutých zamestnávateľom, prípadne žiadateľom o dávku garančného poistenia boli tieto nezrovnalosti priebežne riešené s dotknutými subjektmi, ako aj s útvarami poisťovní (vrátane využitia inštitútu vonkajšej kontroly), pričom prípadné nedostatky boli odstránené, čím nedošlo k zneužitiu systému v danej oblasti. V sledovanom období roku 2023 nebolo zistené poskytnutie nepravdivých alebo zavádzajúcich údajov zamestnávateľom, prípadne žiadateľom pri uplatnení nároku na dávku garančného poistenia.

Aj v roku 2023 bolo priebežne sledované, či nedošlo k uzatvoreniu pracovnoprávneho vzťahu po vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, či nedošlo k zvýšeniu mzdy alebo iných pracovnoprávných nárokov, ktoré boli uspokojené dávkou garančného poistenia, alebo či nebol uzatvorený pracovnoprávny vzťah so štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, ktorý je žiadateľom o dávku garančného poistenia. Pri žiadostiach o dávku garančného poistenia uplatnených štatutárnymi orgánmi alebo členmi štatutárných orgánov sa preverovala ich účasť na majetku. Zároveň pri opakujúcej sa žiadosti žiadateľa o dávku garančného poistenia postupne zamestnaného u rôznych zamestnávateľov alebo v prípade ďalšieho uzatvorenia pracovnoprávneho vzťahu so zamestnávateľom, kde je štatutárny orgán, alebo člen štatutárneho orgánu zároveň štatutárnym orgánom, alebo členom štatutárneho orgánu predchádzajúceho platobne neschopného zamestnávateľa bolo šetrené, či nedošlo k zneužitiu sociálneho systému jednotlivcom alebo skupinou osôb.

Celkovo boli v roku 2023 podané 3 sporné žiadosti o dávku garančného poistenia. Všetky žiadosti boli prešetrené vonkajšou kontrolou z dôvodu podozrenia zo zneužitia sociálneho systému v oblasti dávky garančného poistenia. Vonkajšia kontrola prešetrením zistila nedostatky v oblasti plnenia odvodových a registračných povinností zamestnávateľa, čím boli porušené viaceré zákonné ustanovenia, ale účelovosť konania zamestnávateľa nebolo možné preukázať. Dávka garančného poistenia bola priznaná a vyplatená v maximálnej výške vo všetkých 3 prípadoch v súhrnnej sume 9 056,30 EUR. V sledovanom období roku 2023 nebol podaný podnet na prešetrenie externému subjektu a tiež nebolo podané trestné oznámenie. V oblasti dávky garančného poistenia neboli evidované žiadne prípady falšovania dokumentov.

D.6. LEKÁRSKA POSUDKOVÁ ČINNOSŤ (LPČ)

LPČ v oblasti nemocenského poistenia

Sledované rizikové oblasti:

12. Neobjektívne, účelové uznávanie dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania s cieľom neoprávneného poberania dávky, simulácia a agravácia ochorenia zo strany poisťovne. Účelové uznávanie dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania pri existencii viacerých poisťovních vzťahov a v ochrannnej lehote.

13. Zneužívanie pandemickej dočasnej pracovnej neschopnosti.

14. Nedodržovanie liečebného režimu a ďalších povinností dočasne práceneschopného poistenca.

Za účelom zamedzenia neobjektívneho, účelového uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania s cieľom neoprávneného poberania dávky (simulácia

a agravácia ochorenia zo strany poistenca), vrátane účelového uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania pri existencii viacerých poistných vzťahov a v ochrannnej lehote sa Sociálna poisťovňa zamerala na prípady s vyššou pravdepodobnosťou zneužívania. Zvýšená pozornosť bola venovaná prípadom dočasnej pracovnej neschopnosti v ochrannnej lehote, dočasnej pracovnej neschopnosti vystavenej krátko pred skončením pracovného pomeru, opakujúcim sa dočasným pracovným neschopnostiam v krátkom časovom odstupe za sebou, podozrivým dočasným pracovným neschopnostiam pri poistných vzťahoch samostatne zárobkovo činných osôb a dobrovoľne nemocensky poistených osôb. V prípade opakovaných dlhšie trvajúcich dočasných pracovných neschopností posudkoví lekári vyžadovali odborné lekárske nálezy s vyjadrením sa k prognóze ochorenia a predpokladanému trvaniu dočasnej pracovnej neschopnosti. Na uvedené účely bola využívaná aj špeciálna funkcionálna informačného systému APV SYRIUS na vyhľadávanie prípadov s podozrením na špekulatívne správanie poistencov.

V roku 2023 bolo posudkovými lekármi vykonávajúcimi lekársku posudkovú činnosť pobočiek Sociálnej poisťovne vykonaných 26 983 kontrol posudzovania spôsobilosti na prácu, pričom skontrolovaných bolo 445 046 dočasne práceneschopných poistencov, z tohto počtu bolo ukončených pri kontrolnej činnosti 29 328 dočasných pracovných neschopností, z toho na podnet posudkového lekára 11 705 poistencov.

Posudkoví lekári nezaznamenali žiadne závažné prípady nesprávnych diagnostických postupov ošetrojúcich lekárov. Nebol dôvod na zadanie podnetu príslušným inštitúciám a stavovským organizáciám. V individuálnych prípadoch boli upozornení ošetrojúci lekári v rámci výkonu kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu. Sporné prípady uznania dočasných pracovných neschopností boli prerokované v rámci kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu v ambulanciách ošetrojúcich lekárov.

V priebehu roka 2023 po zlepšení pandemickej situácie sa potreba prešetrovania karanténnych dočasných pracovných neschopností znížila, resp. bola ojedinelá. Konzultácie v ojedinelých prípadoch prebiehali osobne, telefonicky aj formou elektronickej pošty.

Ďalšou oblasťou, na ktorú sa Sociálna poisťovňa v rámci akčného plánu zamierala, bolo sledovanie **dodržovania liečebného režimu a ďalších povinností dočasne práceneschopného poistenca**. Za rok 2023 bolo vykonaných 95 582 kontrol dodržiavania liečebného režimu, z toho na podnet zamestnávateľa bolo vykonaných 1 891 kontrol. V rámci lekárskej posudkovej činnosti bolo preukázaných 811 porušení liečebného režimu. Celkový hmotný postih (vylúčenie nároku na nemocenskú dávku z dôvodu porušenia liečebného režimu) predstavoval sumu 110 279,89 EUR.

V súvislosti s porušením niektorej z povinností poistenca podľa § 227 ods. 2 až 4 zákona, bolo vydaných pobočkami Sociálnej poisťovne 283 rozhodnutí o uložení pokuty podľa § 239 zákona, v celkovej sume 5 195,00 EUR.

Sociálna poisťovňa v roku 2023 využívala mobilnú aplikáciu na výkon kontroly dodržiavania liečebného režimu, ktorá bola uvedená do produkčnej prevádzky v roku 2020. Úlohou aplikácie je zefektívnenie výkonu samostatných kontrol odbúraním administratívnej záťaže na strane kontrolórov. Aplikácia umožnila online prenos údajov do informačného systému Sociálnej poisťovne, okamžité využitie informácií získaných z kontrol, zdokumentovanie priebehu kontroly, ako aj zaznamenávanie preukázateľných a nespochybniteľných dôkazov o vykonaní kontroly.

Posudkoví lekári v roku 2023 v rámci kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu preverovali správnosť údajov potvrdených na elektronickom zázname o dočasnej pracovnej neschopnosti, prípadne tlačive Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti, resp. Žiadosti o ošetrovné, v prípade pochybností. Následne informovali príslušný dávkový útvar prostredníctvom súčinnosti zaznamenananej v APV SYRIUS. V roku 2023 posudkoví lekári poskytli 8 909 súčinností príslušným dávkovým útvarom pri výkone lekárskej posudkovej činnosti nemocenského poistenia.

Zistené prípady porušenia liečebného režimu boli zaznamenané v APV SYRIUS za účelom zabezpečenia ďalšieho konania o nemocenskej dávke.

LPČ v oblasti dôchodkového poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>15. Neobjektívne posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia.</i>
<i>16. Simulácia, rentové tendencie a účelové konanie zo strany žiadateľov o dávku.</i>

Za účelom zamedzenia **neobjektívneho posudzovania dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia** bolo v roku 2023 zrecenzovaných posudkovými lekármi ústredia na vysunutých pracoviskách 75 888 Lekárskych správ (72 265 v roku 2022). Špecifickou recenznou činnosťou (t. j. kontrola Lekárskych správ v prípadoch, ak súd zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne a vec bola vrátená na nové konanie, na posúdenie zdravotného stavu a vydanie nového rozhodnutia) bolo v roku 2023 zrecenzovaných 51 Lekárskych správ, z toho bolo odporúčané doplnenie Lekárskej správy v 2 prípadoch. Z recenznej činnosti vyplynulo 6 mimoriadnych kontrolných lekárskech prehliadok. Mimoriadne kontrolné lekárske prehliadky boli vykonávané aj v prípadoch nahlásenia neoprávneného poberania invalidného dôchodku z podnetu fyzických osôb, aj anonymných sťažností.

V roku 2023 v súvislosti s pretrvávajúcou pandemickou situáciou, t. j. do 15. septembra 2023, posudkoví lekári posudzovali zdravotný stav na účely nároku na invalidný dôchodok prevažne v neprítomnosti klienta, čo zákon stále umožňoval. Posudkoví lekári v roku 2023 za účelom zistenia objektívneho skutkového stavu využívali predovšetkým konfrontačné psychologické, neurologické a ortopedické vyšetrenia. V sporných prípadoch využívali možnosť posúdenia zdravotného stavu za osobnej účasti poistenca. V prípadoch novej zaujatosti posudzovania zdravotného stavu v roku 2023 bol v 140 prípadoch určený posudkový lekár inej, miestne príslušnej pobočky na posúdenie stavu poistenca. **Pri posudzovaní dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu na účely invalidného dôchodku** posudkoví lekári postupovali objektívne, zdravotný stav konzultovali pred prejednaním s posudkovým lekárom – koordinátorom, prípadne za účasti viacerých posudkových lekárov. V zložitejších prípadoch využili konzultáciu posudkového lekára odboru lekárskej posudkovej činnosti. V sporných prípadoch využívali možnosť diagnostickej hospitalizácie a znaleckého dokazovania. Pre posúdenie zdravotného stavu je najdôležitejšia objektivita odborných nálezov, za ktorú zodpovedá odborný lekár. V praxi sa častejšie stretávajú s prípadmi, kedy sú odborné lekárske nálezy nadhodnotené a sú prispôbené prílohe č. 4 k zákonu. Pobočky Sociálnej poisťovne naďalej v roku 2023 poskytovali súčinnosť orgánom Policajného zboru Slovenskej republiky a orgánom činným v trestnom konaní.

Na účely invalidného dôchodku bolo v roku 2023 posúdených 73 047 prípadov, z toho v rámci zisťovacej lekárskej prehliadky (žiadostí o invalidný dôchodok) bolo 24 908, kontrolných lekárskech prehliadok bolo 44 155 prípadov a v rámci konania o odvolaní bolo posúdených 3 984 prípadov. V ostatných prípadoch bolo vyhotovených 5 803 posudkov. Spolu vo veci konania na účely dôchodkových dávok bolo posúdených 78 850 prípadov.

LPČ v oblasti úrazového poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>17. Neobjektívne posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti posudkovým lekárom sociálneho poistenia.</i>
<i>18. Nezodpovedajúce bodové ohodnotenie pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vystavené ošetrojúcimi lekármi. Účelové konanie zo strany žiadateľov o dávku.</i>

V roku 2023 v súvislosti s pandemickou situáciou, t. j. do 15. septembra 2023, posudkoví lekári posudzovali zdravotný stav na účely nároku na úrazové dávky prevažne v neprítomnosti klienta. V tejto oblasti nebol zistený žiadny prípad **neobjektívneho posudzovania dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia**. Sporné prípady boli pred posúdením zdravotného stavu riešené za účasti viacerých posudkových lekárov. V sporných prípadoch boli vyžiadané znalecké posudky. Na účely úrazovej renty bol v roku 2023 posúdený pokles pracovnej schopnosti v 654 prípadoch, z toho išlo o 341 zisťovacích prehliadok, 286 kontrolných lekárskech prehliadok a 27 odvolaní.

Posudkoví lekári vykonávali kontrolu **bodového ohodnotenia pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia** v sporných prípadoch. V roku 2023 vykonali posudkoví lekári v pobočkách 2 892 kontrol bodového ohodnotenia. Z uvedeného počtu bolo pri kontrole zistených 870 prípadov pochybenia v odbornom posudku vydanom oprávneným lekárom, s ktorým posudkový lekár vyjadril nesúhlas. Pri zistení nezrovnalostí posudkový lekár vždy požiadal ošetrojúceho lekára, ktorý lekársky posudok vystavil, o jeho opravu. V prípade sťaženej spolupráce s ošetrojúcim lekárom, posudkový lekár na základe zdravotnej dokumentácie, za osobnej účasti poškodeného a len s jeho súhlasom, vykonal v rámci kontroly zmenu bodového ohodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, prípadne bolo zabezpečené znalecké dokazovanie. V roku 2023 pobočky Sociálnej poisťovne nevyužili konzultáciu s hlavným odborníkom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky v príslušnom medicínskom odbore.

LPČ všeobecne

Sledované rizikové oblasti:
<i>19. Neprofesionálny prístup posudkových lekárov.</i>

S cieľom zvýšiť **profesionálny prístup posudkových lekárov** Sociálna poisťovňa v roku 2023 realizovala vzdelávanie formou predatestačnej prípravy a diskusných sústreďení organizovaných Slovenskou zdravotníckou univerzitou.

Novoprijatí lekári sú priebežne zaraďovaní do špecializačnej prípravy. Získanie odbornej spôsobilosti je pre novoprijatých lekárov podmienkou na ďalšie vykonávanie lekárskej

posudkovej činnosti. V roku 2023 sa predatestačnej prípravy zúčastnilo 14 posudkových lekárov. Diskusných sústrezení sa zúčastnilo 115 posudkových lekárov a Kontrolný deň absolvovalo 26 posudkových lekárov. Posudkoví lekári – koordinátori boli pravidelne upozorňovaní na dôsledné dodržiavanie Etického kódexu Sociálnej poisťovne na poradách odboru lekárskej posudkovej činnosti. Vzdelávanie týkajúce sa uvedeného vnútorného predpisu sa u novoprijatých lekárov vykonáva počas adaptačného procesu. V súvislosti s riešením podnetov občanov nebolo v roku 2023 zistené porušenie zásad Etického kódexu Sociálnej poisťovne posudkovými lekármi.

LPC v oblasti úhrad zdravotných výkonov na účely sociálneho poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>20. Nekorektné nahratie zdravotných výkonov do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktoré boli poskytovateľmi zdravotnej poisťovne vykázané listinne.</i>

Za účelom znižovania **chybovosti pri nahrávaní zdravotných výkonov do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktoré boli poskytovateľmi zdravotnej poisťovne vykázané listinne**, sa Sociálna poisťovňa snaží aj naďalej maximalizovať počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí vykazujú zdravotné výkony elektronicky.

V roku 2023 zaslalo 1 408 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti základný zúčtovací doklad elektronicky, čo predstavuje 72,28 % z celkového počtu poskytovateľov, ktorí Sociálnej poisťovni vykázali v roku 2023 zdravotné výkony na účely sociálneho poistenia. Papierový základný zúčtovací doklad zaslalo 540 poskytovateľov, čo predstavuje 27,72 %.

D.7. VÝBER POISTNÉHO A VYMÁHANIE POHĽADÁVOK

Sledované rizikové oblasti:
<i>21. Účelové nepredkladanie výkazov poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zamestnávateľom.</i>
<i>22. Neodvádzanie poistného a príspevkov na starobné dôchodkové poistenie. Účelové neodvádzanie poistného platiteľom poistného.</i>
<i>23. Neodvedenie poistného zrazeného zamestnancovi.</i>
<i>24. Účelové nedodržanie splatnosti poistného.</i>
<i>25. Účelové uvádzanie nesprávnych údajov zamestnávateľom vo výkaze poistného a príspevkov.</i>
<i>26. Zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky rizikovými „poľskými“ zamestnávateľmi.</i>
<i>27. Účelové uhrádzanie poistného vo výške neodvedeného poistného za zamestnancov v prípadoch, kde je vedené trestné stíhanie (§ 277 trestného zákona - trestný čin neodvedenia dane a poistného) a nezaplatenie poistného za zamestnávateľa (§ 278 zákona – trestný čin nezaplatenia dane a poistného) s účelom ukončiť trestné stíhanie podľa § 277 trestného zákona.</i>
<i>28. Subjektívna diferenciacia postupu a výberu subjektu pri vymáhaní pohľadávky.</i>

Predkladanie mesačných výkazov poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zo strany zamestnávateľov je dôležité z dôvodu, aby bolo možné spárovať prislúchajúcu úhradu poistného a v prípade neuhradenia poistného poistné predpísať rozhodnutím. Zároveň je výkaz kľúčový pri určovaní výšky dávky. V roku 2023 výkaz poistného a príspevkov v zákonom stanovenej lehote nepodalo v priemere 7 % zamestnávateľov a vôbec nepodalo 1 % zamestnávateľov. Z uvedeného vyplýva, že v roku 2023 si v priemere takmer 92 % zamestnávateľov plnilo svoje vykazovacie povinnosti v zákonom stanovenej lehote. S cieľom zabrániť **účelovému nepredkladaniu výkazov zamestnávateľom** Sociálna poisťovňa v roku 2023 zaslala zamestnávateľom 37 250 výziev a 145 088 SMS správ a e-mailov na predloženie výkazov. Na základe týchto upozornení zaslalo 91 786 zamestnávateľov chýbajúci výkaz. Za nepredkladanie výkazov uložili pobočky pokuty v celkovej sume 427 844,00 EUR. Pokuty boli ukladané pri opakovanom neplnení povinnosti predkladať výkazy. Ak zamestnávateľ nereagoval na výzvy, bol daný podnet na vykonanie mimoriadnej vonkajšej kontroly.

V súvislosti s kontrolou plnenia povinností zamestnávateľov ustanovených zákonom bolo v hodnotenom období uložených 9 272 pokút v celkovej sume 763 675,51 EUR. Z toho v súvislosti s negatívnym správaním zamestnávateľa (účelové nepredkladanie výkazov poistného, účelové neodvádzanie poistného, účelové nedodržanie splatnosti poistného, účelové uvádzanie nesprávnych údajov vo výkazoch, účelové uhrádzanie poistného vo výške neodvedeného poistného za zamestnancov v prípadoch, kde je vedené trestné stíhanie) bolo uložených 4 338 pokút v celkovej sume 449 752,67 EUR.

Sociálna poisťovňa bola aj v roku 2023 s cieľom zabezpečiť odvádzanie poistného a príspevkov ústretová voči odvádzateľom poistného a **upozorňovala** ich nad rámec svojich bežných postupov **na zaplatenie poistného** prostredníctvom:

- výziev v celkovom počte 74 365 (z toho voči zamestnávateľom 11 089),
- doručenia SMS správ a e-mailov,
 - o v počte 495 089, ktorými boli zamestnávatelia upozornení na aktuálny nedoplatok na poistnom v celkovej sume 438 751 270,29 EUR,
 - o v počte 223 949, ktorými boli samostatne zárobkovo činné osoby upozornené na dlžné poistné za aktuálne splatné bežné obdobie v celkovej sume 43 213 024,35 EUR.

Sociálna poisťovňa na zlepšenie platobnej disciplíny a eliminovanie negatívneho vplyvu nedodržania termínu splatnosti poistného, okrem výziev a urgencií platenia poistného realizovala najmä predpisovanie dlžných súm poistného rozhodnutím. V roku 2023 bolo **92 574 odvádzateľom poistného predpísané dlžné poistné rozhodnutím v celkovej sume 406 635 649,56 EUR** (z tohto počtu 55 095 zamestnávateľom v sume 366 907 747,39 EUR). **Penále bolo predpísané rozhodnutím 85 918 odvádzateľom v sume 11 812 279,09 EUR** (z tohto počtu 25 261 zamestnávateľom v sume 4 540 981,78 EUR).

Pobočky taktiež uskutočňovali osobné a telefonické rokovania za účelom dodržiavania splatnosti poistného. Najväčších dlžníkov zaradili aj do plánu vonkajšej kontroly. V odôvodnených prípadoch pobočky povolili splátky dlžných súm poistného formou splátkového kalendára.

V súvislosti s účelovým uvádzaním nesprávnych údajov zamestnávateľom vo výkaze poistného a príspevkov pobočky vykonali 524 kontrol (s prípadnou súčinnosťou dávkových útvarov, inšpektorátov práce), z toho bola v 6 prípadoch zistená účelovosť. Nesprávne

vykázané údaje boli zistené vo väčšine kontrol, nebola však preukázaná účelovosť zo strany zamestnávateľov (išlo o bežné chyby pri registrácii, vykazovaní počtu dní, neoznámení prerušenia, vykazovaní nesprávnych vymeriavacích základov a pod.), tieto nedostatky boli v rámci kontrol odstránené.

Z dôvodu vzniknutého podozrenia na **zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia poľskými zamestnávateľmi** pobočky v roku 2023 skontrolovali 3 „rizikových poľských zamestnávateľov“. Kontroly boli vykonané v pobočkách Svidník a Dolný Kubín. Na základe týchto kontrol bolo zistené, že 2 z kontrolovaných „rizikových poľských zamestnávateľov“ nevykazovali znaky schránkovej firmy a u 1 z kontrolovaných „rizikových poľských zamestnávateľov“ naďalej prebiehajú úkony potrebné na zhromažďovanie údajov nevyhnutných pre celkové vyhodnotenie ich charakteru.

Pobočky spolupracujú s orgánmi činnými v trestnom konaní a podávajú trestné oznámenia na odvádzateľov poistného **pri účelovom neodvádzaní poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie**. V prípade, že zamestnávateľ odvedie len tú časť poistného, ktorú zrazil zamestnancovi, Sociálna poisťovňa poukázanú sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb poistného. Uplatňuje sa § 143 ods. 4 zákona, tzn. ak platba poistného bola poukázaná v nesprávnej sume, Sociálna poisťovňa poukázanú sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb poistného.

Pri všetkých postupoch v rámci vymáhania pohľadávok sa uplatňuje viacstupňová kontrola za účelom eliminácie subjektívnej diferenciacie postupu pri vymáhaní pohľadávok. Jednotlivé postupy a úkony zamestnancov útvarov vymáhania pohľadávok sú konzultované a zároveň kontrolované vedúcimi zamestnancami. Informačné systémy Sociálnej poisťovne umožňujú v každom štádiu vymáhania pohľadávok prostredníctvom SV kontrolu vecnej správnosti a oprávnenosti úkonov vykonaných v SV a zabezpečujú priebežnú sledovanosť postupov, vykonaných a aktuálne vykonávaných úkonov zamestnancami útvarov vymáhania pohľadávok voči povinným osobám v procese vymáhania pohľadávok.

V roku 2023 bolo podaných celkom 5 312 trestných oznámení na 4 672 odvádzateľov poistného a povinných príspevkov vo veci neplatenia a neodvádzania poistného.

Sociálna poisťovňa zároveň v prípade dlhodobého a systematického neplnenia odvodových povinností pristupovala k podaniu podnetov na zrušenie živnostenského oprávnenia dlžníkov.

D.8. VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Sledované rizikové oblasti:

29. *Vedomé uprednostnenie uchádzača zúčastneného na výberovom konaní verejného obstarávania.*

30. *Uzatváranie zmlúv, v ktorých dohodnuté podmienky nezohľadňujú záujmy Sociálnej poisťovne.*

V oblasti verejného obstarávania boli s cieľom eliminácie rizík priebežne plnené nasledovné úlohy:

Transparentnosť bola zabezpečovaná najmä používaním transparentných postupov verejného obstarávania, ako sú verejná súťaž a užšia súťaž a prostredníctvom elektronického trhoviska. V priebehu roku 2023 neboli zaznamenané a zdokumentované konflikty záujmov.

V oblasti verejného obstarávania pri zadávaní zákaziek v prostredí Sociálnej poisťovne boli v roku 2023 prijaté nové protikorupčné opatrenia a to implementácia zmeny interného predpisu a postupov pre procesy verejného obstarávania s detailným popisom a postupom ako identifikovať a predchádzať konfliktom záujmov a tiež boli zapracované protikorupčné klauzuly do znenia formulárových zmlúv a obchodných podmienok pre objednávky. Zamestnanci pri verejnom obstarávaní boli priebežne metodicky usmerňovaní v snahe dodržiavať zákon a vnútorné predpisy Sociálnej poisťovne.

Pri uzatváraní zmlúv, dodatkoch k zmlúvam a zmenách zmlúv sa Sociálna poisťovňa snažila dôsledne dodržiavať podmienky stanovené zákonom o verejnom obstarávaní. Zmluvné podmienky, ktoré sa stávajú súčasťou súťažných podkladov, alebo sú výsledkom zadania zákaziek, do 31. marca 2023 podliehali povinnému pripomienkovému konaniu zo strany odboru právnej služby. Celý proces verejného obstarávania a príslušná súvisiaca dokumentácia bola priebežne zverejňovaná v profile verejného obstarávateľa.

D.9. INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Sledované rizikové oblasti:
<i>31. Únik, neoprávnený prístup a zneužívanie informácií prostredníctvom informačného systému Sociálnej poisťovne. Politika hesiel do informačného systému. Politika prístupových práv do informačných systémov. Únik dát pri výskyte neštandardných situácií (oprava alebo vyradenie výpočtovej techniky).</i>
<i>32. Sprístupňovanie alebo poskytovanie údajov z informačného systému Sociálnej poisťovne na žiadosť tretím osobám bez právneho základu. Porušenie nariadenia GDPR, zákona o ochrane osobných údajov a ustanovenia § 170 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.</i>
<i>33. Neefektívne požiadavky na úpravy a zmeny APV.</i>
<i>34. Nedostatočná bezpečnosť v rámci IS.</i>

Sociálna poisťovňa s cieľom zabránenia úniku a zneužitiu informácií z informačných systémov Sociálnej poisťovne vykonávala aj v roku 2023 pri každom novoprijatom zamestnancovi vstupné školenie so zameraním na ochranu osobných údajov a dodržiavanie zákona a príslušných nariadení. V procese vstupných školení bol kladený dôraz na objasnenie pojmov „osobné údaje a ich spracúvanie v podmienkach SP“ a súvisiace dodržiavanie interných predpisov, t. j. Bezpečnostnej politiky SP a prevádzkového poriadku Sociálnej poisťovne.

V Moodle je vytvorený modul, v ktorom každý novoprijatý zamestnanec povinne absolvoval kurz o kyberbezpečnosti a ochrane osobných údajov v rámci adaptačného procesu. Periodické preskúšanie a preškoľovanie zamestnancov je plánované na ročnej báze.

Zároveň v oblasti politiky hesiel do informačných systémov sú prijaté opatrenia na zabránenie vstupu neoprávnenej osobe. Logický prístup k aplikačnému softvéru a údajom je obmedzený na autorizovaných používateľov. Predchádza sa tak neoprávnenému prístupu k informáciám uloženým v počítačových systémoch. Používatelia sú informovaní ohľadom svojich zodpovedností predovšetkým v oblasti správy hesiel a autentizačných prostriedkov a v oblasti používania zariadení. Systém správy hesiel je interaktívny, zaisťuje použitie kvalitných hesiel a zaručuje dodržiavanie nastavených požiadaviek na heslo. Implementovaná technológia Data Leakage Prevention monitoruje u zamestnancov operácie s citlivými informáciami a pre vzdialený prístup blokuje operácie, pri ktorých by mohlo dôjsť k úniku citlivých dát. Z dostupných 6 000 licencií bolo do roku 2023 na desktopoch novej generácie

nainštalovaných 3 117 agentov. Automatické blokovanie nebolo v roku 2023 ešte implementované, stále prebieha fáza testovania.

Pri základnom audite rol a oprávnení vo Windows Active Directory bol v roku 2023 vykonávaný povereným pracovníkom odboru bezpečnosti informačných systémov v súčinnosti s pracovníkmi sekcie informatiky, sekcie prevádzky a kancelárie generálneho riaditeľa štvrtročný audit účtov pre zamestnancov a mesačné kontroly výstupných účtov. Procedúra pre vyšetrovanie incidentov ako aj smernica pre monitorovanie je v schvaľovacom procese.

Pri odsúhlasovaní prístupových práv do informačných systémov bol kladený dôraz na overenie oprávnenosti osôb, ktorým by mali byť údaje v informačných systémoch sprístupnené. Odsúhlasovanie prístupových práv do rôznych informačných systémov spracúvajúcich osobné údaje prebiehalo dvojnásťkrát, a to zo strany vlastníka informačného systému a zároveň zo strany odboru bezpečnosti informačných systémov, ktorý bol v tomto smere rozhodujúcou inštanciou. Sociálna poisťovňa zároveň vedie evidenciu Záznamov o poverení spracúvať osobné údaje dotknutých osôb zamestnancami v prostredí Sociálnej poisťovne.

V roku 2023 bolo odborom bezpečnosti informačných systémov zistené porušenie ochrany osobných údajov. Sociálna poisťovňa prijala opatrenia na odstránenie nedostatkov, zamestnanci boli opakovane oboznámení so zásadami a postupmi na zabezpečenie ochrany osobných údajov a tiež boli preškolení z vnútorných predpisov týkajúcich sa ochrany osobných údajov.

V rámci koordinačného procesu pre nasadzovanie a odsúhlasovanie zmien „Kontrolná skupina“ boli v roku 2023 zmeny koordinované s vysokou mierou auditovateľnosti, s cieľom zvýšiť spoľahlivosť informačných systémov Sociálnej poisťovne. Na úrovni Service Desku bola zavedená pilotná prevádzka jednoduchej formy Change Managementu na zavedenie a evidenciu zmien v rámci odboru. V súčasnosti je proces Change Managementu výhradne zameraný len pre odbor riadenia prevádzky a služieb IS a odbor bezpečnosti informačných systémov. V roku 2023 bol do produkčného prostredia zavedený Release Management vo vzťahu k Elektronickému účtu poistenca s následným rozšírením na Elektronické komunikačné prostredie Sociálnej poisťovne. Ide o riadený proces nasadzovania vyšších verzií softvéru, zmien softvéru alebo nastavení. Zmeny, ktoré boli nasadzované v roku 2023 v rámci jednotlivých projektov rozvoja APV, boli riadené jednotlivými projektovými manažermi odboru riadenia projektov za účasti všetkých zainteresovaných strán. Uvedené zmeny sú odsúhlasované, vyvíjané, testované, zavedené a kontrolované priebežne počas celého životného cyklu daného produktu.

V oblasti vytvárania a zmeny informačných systémov s dôrazom na tzv. vstavanú bezpečnosť (built-in security) s cieľom čo najvyššej transparentnosti a efektivity v oblasti požiadaviek na úpravy a zmeny informačných systémov je odbor bezpečnosti informačných systémov prizývaný ku každej zmene a má rozhodujúce slovo pri implementácii. V roku 2023 odbor bezpečnosti informačných systémov poskytoval vypracovanú vzorovú dokumentáciu s bezpečnostnými požiadavkami a následne vykonával validáciu implementácie týchto požiadaviek do projektovej dokumentácie. Zároveň sa aktívne zúčastňoval na bezpečnostnom testovaní a overovaní implementácie do výsledných produktov. Odboru bezpečnosti informačných systémov boli v zmysle vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne predkladané podklady pre verejné obstarávanie v oblasti IT za účelom posúdenia a pripomienkovania

vo vzťahu k zabezpečeniu ochrany kybernetickej bezpečnosti Sociálnej poisťovne. Zástupcovia odboru bezpečnosti informačných systémov sa v roku 2023 zúčastňovali pracovných stretnutí v rámci projektového riadenia a pravidelných stretnutí so zástupcami sekcie informatiky.

D.10. PREVÁDZKOVÁ ČINNOSŤ

Sledované rizikové oblasti:
<i>35. Výber a schvaľovanie projektov a rozpočtov na dodávku stavebných prác neriešené transparentne.</i>
<i>36. Prevzatie prác aj keď neboli dodané v požadovanej kvalite, množstve a dohodnutej lehote.</i>
<i>37. Neuplatňovanie zmluvne dohodnutých sankčných postihov za nedodanie tovaru a služieb v požadovanej kvalite, množstve, cene, príp. v dohodnutom termíne. Nedodržanie dohodnutých podmienok zo strany dodávateľa s cieľom získať výhody (materiálne, finančné).</i>
<i>38. Vznik sankčných nárokov druhej zmluvnej strany v dôsledku nedodržania zmluvných povinností zo strany Sociálnej poisťovne.</i>

V oblasti prevádzky bol s cieľom eliminácie rizík dôraz kladený na transparentné vypracovanie kvalitných, komplexných a dôsledne s podrobným popisom súťažných podkladov pre verejné obstarávanie, najmä stanoveniu správnych, úplných a ekonomicky opodstatnených technických, kvalitatívnych a cenových požiadaviek na predmet obstarávania.

Sledovanie záväzkov vyplývajúcich zo zmluvných vzťahov a zmluvne dohodnutých podmienok, ktoré sú v kompetencii odboru investícií, správy majetku a prevádzky a samotné preberanie dodávok všetkých prác, tovarov, služieb a technológií prebiehalo za účasti minimálne dvoch zamestnancov Sociálnej poisťovne. V prípade zistených nedostatkov, ktoré nebránili užívaniu, boli uvedené v zápise o prevzatí diela s termínom ich odstránenia, resp. s termínom odstránenia nedostatku podľa dohody a do ich odstránenia nebola uvoľnená zábezpeka, resp. nebola uhradená faktúra za zrealizované práce.

V prípade nedodržania zmluvne dohodnutého termínu plnenia, resp. nedodržania kvalitatívnych parametrov predmetu zmluvy Sociálna poisťovňa voči dodávateľom, v súlade s uzavretými zmluvami uplatní zmluvné pokuty. Zodpovedný zamestnanec – gestor dôsledne sledoval v roku 2023 dodržiavanie zmluvného vzťahu. Pri realizácii prác pravidelne vykonával kontroly realizovaných prác. V prípade väčších zákaziek zodpovedný zamestnanec organizoval kontrolné dni aj za účasti stavebného dozoru a projektantov zabezpečujúcich autorský dozor. Pri ukončení prác bolo vyžadované predloženie certifikátov a dokladov o zhode vrátane overenej projektovej dokumentácie skutočného vyhotovenia. V prípade, ak nastali opodstatnené odchýlky a zmeny oproti projektovej dokumentácii, boli zaznamenané v rámci zmenového konania a schvaľovali sa zástupcami užívateľa, stavebného dozoru a projektanta.

V roku 2023 nebola žiadna zmluvná pokuta uložená, nakoľko k nedodržaniu zmluvne dohodnutého termínu plnenia, resp. nedodržania kvalitatívnych parametrov predmetu zmluvy nedošlo.

Zmluvné podmienky boli s cieľom zohľadnenia záujmov Sociálnej poisťovne kreované v rámci pripomienkového konania všetkými dotknutými útvarmi ústredia a boli súčasťou súťažných podkladov v rámci verejného obstarávania.

ZÁVER

Sociálna poisťovňa v roku 2023 plnila plán vnútornej kontrolnej činnosti, v rámci ktorého vykonala celkom 104 vnútorných kontrol, z toho 98 kontrol bolo vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a 3 kontroly inými organizačnými útvarmi (93 % plnenie plánu). Vnútrošná kontrola bola zameraná na oblasti, ktoré sú dôležité z hľadiska fungovania Sociálnej poisťovne v súlade so zákonom a z hľadiska včasného a správneho uspokojenia zákonných nárokov klienta. Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonávali kontrolnú činnosť nezávisle od vecne príslušných organizačných útvarov vo väčšom rozsahu, s cieľom objektívneho posúdenia stavu kontrolovaných oblastí. Na základe predložených správ od kontrolovaných subjektov možno konštatovať, že prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku boli v stanovených termínoch splnené, resp. sa priebežne plnia.

Ústredie aj pobočky Sociálnej poisťovne v roku 2022 vykonali celkom 93 finančných kontrol na mieste (99 % plnenie plánu), pričom v prípade zistených nedostatkov boli tieto nedostatky odstránené a boli prijaté opatrenia.

Vonkajšie kontroly u zamestnávateľov boli vykonávané na základe polročných centrálnych tvorených plánov, pričom Sociálna poisťovňa vykonala celkom 11 870 kontrol, z toho na základe podnetov bolo vykonaných 890 mimoriadnych kontrol, ktoré boli vykonávané prednostne s cieľom zabezpečenia korektných údajov v informačných systémoch a zabezpečenia podkladov na rozhodnutie o dávke. V rámci vykonaných kontrol bolo skontrolovaných 268 344 zamestnancov a 2 772 374 osobomesiacov. Z celkového počtu ukončených kontrol bolo v roku 2023 ukončených protokolom 10 565 kontrol, čo predstavuje zistenú chybovosť 89 %. Pri výkone kontrol bolo zistených 324 029 chýb v súvislosti s plnením registračných a vykazovacích povinností a platením poistného.

Na základe kontrolných zistení boli kontrolované subjekty povinné prijať opatrenia. Kontrolované subjekty prijali opatrenia úplne v 8 600 prípadoch, čo predstavuje 97 % úspešnosť a čiastočne v 157 prípadoch (1,77 %), pričom zo 150 791 chýb odstránili 134 885, čo predstavuje 89 % opravených údajov.

Opatrenia na elimináciu zneužívania sociálneho systému definované v akčnom pláne boli príslušnými organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne priebežne plnené a v prípade zisteného podozrenia zo zneužívania sociálneho systému bolo vykonané zisťovanie skutkového stavu. V odôvodnených prípadoch boli podávané trestné oznámenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu. Okrem vyššie uvedených represívnych opatrení Sociálna poisťovňa vyvíjala aj preventívne aktivity, ktorými boli napr. upozorňovanie na zaplatenie poistného ešte pred jeho predpísaním, priebežné informovanie klientov, konzultácie, usmerňovanie o zákonných postupoch ošetrovujúcich lekárov pri výkone lekárskej posudkovej činnosti a technické opatrenia v rámci informačnej bezpečnosti.